

Fond za humanitarno pravo

Izveštaj

o sprovođenju
Nacionalne strategije
za procesuiranje ratnih zločina
(2021–2026)

Fond za humanitarno pravo

Izveštaj

o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina (2021–2026)

Beograd,
novembar 2024. godine

**#EY
3A TEBE**

Ova publikacija objavljena je uz finansijsku pomoć Evropske unije.
Za sadržinu ove publikacije isključivo je odgovoran Fond za humanitarno pravo i ta sadržina nužno ne izražava zvanične stavove Evropske unije.

Sadržaj

Skraćenice.....	4
Predgovor.....	5
Uvod.....	7
Metodologija.....	8
Prepreke koja se javljaju prilikom pripreme Izveštaja o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina	9
Analiza implementacije Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina u odnosu na posebne ciljeve	11
Unapređenje efikasnosti postupaka za ratne zločine	11
Izbor glavnog javnog tužioca za ratne zločine.....	13
Unapređenje zaštite i podrške oštećenima i svedocima u postupcima za ratne zločine	14
Unapređenje mehanizama otkrivanja sudbine nestalih lica	18
Unapređenje saradnje sa Međunarodnim rezidualnim mehanizmom za krivične sudove	23
Presuda MRMKS u predmetu <i>Stanišić i Simatović</i> (MICT-15-96-A).....	24
Predmet <i>Jojić i Radeta</i> (MICT-17-111-R90).....	25
Predmet <i>Šešelji i dr.</i> (MICT-23-129-1)	27
Unapređenje regionalne i šire međunarodne saradnje i drugih mehanizama u službi tranzicione pravde	28
Suđenja u odsutnosti	31
Unapređenje dijaloza.....	31
Unapređenje javnog diskursa o suđenjima za ratne zločine	32
Prilog.....	35
Tabelarni prikaz realizacije aktivnosti.....	35

Skraćenice

Akcioni plan	Akcioni plan za Poglavlje 23
AP KiM	Autonomna Pokrajina Kosovo i Metohija
BiH	Bosna i Hercegovina
DORH	Državno odvjetništvo Republike Hrvatske
EU	Evropska unija
EULEKS/EULEX	Misija vladavine prava Evropske unije na Kosovu
EK	Evropska komisija
FHP	Fond za humanitarno pravo
JNA	Jugoslovenska narodna armija
JSO	Jedinica za specijalne operacije
JTRZ	Javno tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije
Jedinica za zaštitu	Jedinica za zaštitu učesnika u krivičnom postupku
MRZBSP	Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja
MKSJ	Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju
MRMKS/Mehanizam	Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
Nacionalna strategija / druga Nacionalna strategija	Nacionalna strategija za procesuiranje ratnih zločina (2021–2026)
OEBS	Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju
Radno telo	Radno telo za praćenje sprovođenja Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026. godine
RS	Republika Srbija
SAO	Srpska autonomna oblast
SDB	Služba državne bezbednosti
SORZ	Služba za otkrivanje ratnih zločina Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije
Tužilac	Javni tužilac za ratne zločine Republike Srbije
Tužilačka strategija	Tužilačka strategija za istragu i gonjenje ratnih zločina u Republici Srbiji (revidirana) 2022 – 2026.
Vlada	Vlada Republike Srbije
VKS	Vrhovni kasacioni sud (od 10. maja 2023. godine je VKS nastavio sa radom kao Vrhovni sud)
VS	Vrhovni sud
VSS	Visoki savet sudstva
VST	Visoki savet tužilaštva
Zahtev	Zahtev za pristup informacijama od javnog značaja
ZKP	Zakonik o krivičnom postupku

Predgovor

Fond za humanitarno pravo (FHP) prati suđenja za ratne zločine i pruža podršku u tim suđenjima još od prvih postupaka koji su vođeni u Republici Srbiji 2002. godine. FHP je jedina organizacija koja u kontinuitetu prati i analizira suđenja za ratne zločine u Srbiji i o tome obaveštava domaću i međunarodnu javnost. Javnom tužilaštvu za ratne zločine (JTRZ) podnosi krivične prijave protiv osumnjičenih, a takođe identifikuje i ohrabruje svedoce i žrtve da svedoče u predmetima ratnih zločina i time doprinesu uspostavljanju pravde za zločine iz prošlosti.

Nacionalna strategija za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026. godine (dalje u tekstu: Nacionalna strategija ili Strategija) usvojena je u oktobru 2021. godine.¹ Budući da prati i analizira suđenja za ratne zločine u Srbiji, FHP prati i implementaciju Nacionalne strategije i izveštava o njenim rezultatima, sa ciljem da pomogne u proceni kvaliteta i kvantiteta kad je reč o ispunjavanju predviđenih mera i aktivnosti.

Pred vama je izveštaj o sprovođenju Nacionalne strategije (2021–2026) koji se odnosi na period implementacije Strategije od sredine oktobra 2021. godine, zaključno sa aprilom 2024. godine. Izveštavanje o sprovođenju Nacionalne strategije za period 2021–2026. godine nadovezuje se na izveštaje koje je FHP pripremao tokom implementacije (prve) Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina za period 2016–2020 godine.²

5

- 1 Videti pokazatelje uticaja na nivou opšteg cilja u: *Nacionalna strategija za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026. godine*, septembar 2021. godine, str. 52. Nacionalna strategija je dostupna na zvaničnoj internet prezentaciji Vrhovnog suda Srbije: <https://vrh.sud.rs/sites/default/files/attachments/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D0%B8%D1%98%D0%B0%20%20%D0%B7%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81%D1%83%D0%B8%D1%80%D0%B0%D1%9A%D0%B5%20%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%B7%D0%BB%D0%BE%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%BE%D0%B4%202021%E2%80%932026.%20%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B5.pdf> (posećeno 6. 5. 2024. godine).
- 2 *Prvi izveštaj o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, FHP, decembar 2017. godine, dostupan na internet prezentaciji FHP: http://www.hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2017/12/Izvestaj_Strategija_1.pdf; *Drugi izveštaj o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, FHP, jun 2018. godine, dostupan na internet prezentaciji FHP: http://www.hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2018/07/Izvestaj_Strategija_2_SRP-ff.pdf; *Treći izveštaj o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, FHP, decembar 2018. godine, dostupan na internet prezentaciji FHP: http://www.hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2018/12/Treci_izvestaj_o_sprovođenju_Nacionalne_strategije_za_procesuiranje_ratnih_zlocina.pdf; *Četvrti izveštaj o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, FHP, jun 2019. godine, dostupan na internet prezentaciji FHP: <http://www.hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2019/07/%C4%8Cetvrti-izve%C5%A1taj-o-sprovo%C4%91enju-Nacionalne-strategije-za-procesuiranje-ratnih-zlo%C4%8Dina.pdf>; *Peti izveštaj o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, FHP, decembar 2019. godine, dostupan na internet prezentaciji FHP: http://hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2019/12/Peti_izvestaj_o_sprovođenju_Nacionalne_strategije_za_procesuiranje_ratnih_zlocina.pdf (svi izvori posećeni 6. 5. 2024. godine).

Izveštaj o sprovođenju Nacionalne strategije sadrži pregled trenutnog stanja i dosadašnje implementacije i obuhvata period od **14. oktobra 2021. godine** do **1. maja 2024. godine**. Nalazi istraživanja FHP sprovedenog za potrebe ovog izveštaja pokazuju da za 31 mesec od usvajanja Nacionalne strategije za period 2021–2026. godine nije došlo do napretka u oblasti procesuiranja ratnih zločina.

Broj podignutih optužnica je iz godine u godinu sve manji, suđenja za ratne zločine i dalje traju dugo, nije zabeležen napredak u oblasti procesnih prava žrtava, broj nestalih lica se ne smanjuje očekivanom dinamikom, a u odnosu na regionalnu saradnju u procesuiranju ratnih zločina se ne beleže značajna unapređenja.

Uvod

Vlada Republike Srbije usvojila je 14. oktobra 2021. godine *Nacionalnu strategiju za procesuiranje ratnih zločina za period od 2021. do 2026. godine*, kojom su definisane vizija i misija strategije.³

Vizija strategije predviđa pravni sistem u kome su postupci za ratne zločine efikasni i u skladu sa međunarodnim standardima, a regionalna saradnja na najvišem nivou. Oštećeni i svedoci su zaštićeni i imaju pristup uslugama podrške i pomoći u skladu sa međunarodnim standardima, sudbina nestalih lica je rasvetljena, a informisanje javnosti o suđenjima za ratne zločine i kapaciteti za izveštavanje o ovim temama unapređeni.

Misija strategije treba da se ogleda u izgradnji normativnih i institucionalnih mehanizama i dobrih praksi usmerenih na kažnjavanje ratnih zločina, zaštitu žrtava i podršku žrtvama i otkrivanje sudbine nestalih lica, kao neodvojivih elemenata vladavine prava.

Adresati strategije su Apelacioni sud u Beogradu (Odeljenje za ratne zločine), Viši sud u Beogradu (Odeljenje za ratne zločine), Komisija za nestala lica, Ministarstvo pravde, Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Ministarstvo spoljnih poslova, Ministarstvo unutrašnjih poslova (Jedinica za zaštitu svedoka i Služba za otkrivanje ratnih zločina), Pravosudna akademija, kao i Javno tužilaštvo za ratne zločine.

U skladu sa odredbama *Zakona o planskom sistemu*, Nacionalna strategija ima jedan opšti i pet posebnih ciljeva.⁴

Opšti cilj Strategije predviđa „osnaživanje procesnih i vanprocesnih mehanizama za kažnjavanje ratnih zločina, zaštitu i podršku žrtava, otkrivanje sudbine nestalih lica i izgradnju društvenog ambijenta tolerancije i pomirenja“.

Pet posebnih ciljeva Strategije predviđa:

1. unapređenje efikasnosti postupaka za ratne zločine,
2. unapređenje zaštite i podrške oštećenima i svedocima u postupcima za ratne zločine,
3. unapređenje mehanizama otkrivanja sudbine nestalih lica,
4. unapređenje saradnje sa Međunarodnim rezidualnim mehanizmom za krivične sudove (MRMKS);

3 *Nacionalna strategija za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026. godine*, septembar 2021. godine, str. 51.

4 *Zakon o planskom sistemu Republike Srbije* („Službeni glasnik Republike Srbije”, broj 30/2018).

5. unapređenje regionalne i šire međunarodne saradnje i drugih mehanizama u službi tranzicione pravde.⁵

Uz Nacionalnu strategiju, usvojen je i *Akциони plan za sprovođenje Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina za period od 2021. do 2026. godine*.⁶

Odlukom Vlade Republike Srbije od 9. decembra 2021. godine, obrazovano je Radno telo za praćenje Nacionalne strategije (Radno telo), koje čine predstavnici svih relevantnih institucija koje se bave sprovođenjem Nacionalne strategije.⁷

Konstitutivna sednica Radnog tela održana je 18. marta 2022. godine i tom prilikom je usvojen *Poslovnik o radu Radnog tela*⁸ nadležnog za nadzor i izveštavanje o implementaciji Nacionalne strategije.

Metodologija

Podaci korišćeni za izradu ovog Izveštaja potiču iz tri osnovna izvora. Prvi izvor su izveštaji Radnog tela. Drugi izvor su podaci prikupljeni od državnih organa, nosilaca aktivnosti predviđenih Nacionalnom strategijom, putem zahteva za pristup informacijama od javnog značaja.

8

5 *Nacionalna strategija za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026. godine*, septembar 2021. godine, str. 54–56.

6 *Akциони plan za sprovođenje Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina za period od 2021. do 2026. godine* („Službeni glasnik Republike Srbije”, broj 97/2021).

7 *Izveštaj broj 1. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 1. Članice i članovi Radnog tela za praćenje Nacionalne strategije su: Nevenka Važić (Vrhovni sud), Olivera Anđelković (Apelacioni sud u Beogradu), Zorana Trajković (Viši sud u Beogradu), mr Jasmina Stanković (Vrhovno javno tužilaštvo), Snežana Stanoković (JTRZ), Veljko Odalović (Komisija za nestala lica), Goran Živković (MUP), Momčilo Stevanović (MUP), Maja Đorđević (Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja), Jelisaveta Čolanović (Ministarstvo spoljnih poslova), dr Dejan Đurđević (Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu), te Maja Popović, ministarka prave Republike Srbije, predsednica Radnog tela, Nenad Vujić, direktor Pravosudne akademije, zamenik predsednice Radnog tela. Informacije dobijene na osnovu Zahteva za pristup informacijama od javnog značaja, odgovor Ministarstva pravde Republike Srbije, broj: 7-00-00126/2024-32 od 18. 6. 2024. godine, str. 2.

8 Videti sekciju *Publikacije* na internet prezentaciji FHP: <http://www.hlc-rdc.org/?cat=223>, kao i sekciju *Pojedinačni predmeti* na: <http://www.hlc-rdc.org/?cat=234> (izvori posećeni 7. 5. 2024. godine).

Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina, str. 1. Izveštaji o sprovođenju Nacionalne strategije su dostupni na zvaničnoj internet prezentaciji Ministarstva pravde Republike Srbije: <https://www.mpravde.gov.rs/tekst/17978/izvestaj-o-sprovođenju-nacionalne-strategije-za-procesuiranje-ratnih-zlocina.php>, kao i na zvaničnoj internet prezentaciji Javnog tužilaštva za ratne zločine: <https://www.tuzilastvorz.org.rs/rs-lat/normativni-akti/strate%C5%A1ki-dokumenti/povezani-izve%C5%A1taji/izve%C5%A1taj-o-sprovo%C4%91enju-nacionalne-strategije> (svi izvori posećeni 12. 8. 2024. godine).

Budući da FHP prati sva suđenja za ratne zločine koja se odvijaju pred Višim i Apelacionim sudom u Beogradu, treći izvor informacija predstavljaju izveštaji sa ovih suđenja i prateće analize FHP.⁹

Prepreke koja se javljaju prilikom pripreme Izveštaja o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina

Fond za humanitarno pravo se tokom pripreme ovog izveštaja suočio sa ozbiljnim nedostatkom javno dostupnih informacija o sprovođenju Nacionalne strategije.

Prvu i osnovnu prepreku u prikupljanju informacija predstavlja činjenica da objavljivanje izveštaja Radnog tela, koje treba da nadzire i izveštava o realizaciji Nacionalne strategije, kasni. U trenutku pripremanja ovog izveštaja, nisu javno dostupni podaci iz izveštaja Radnog tela za ukupno 13 meseci implementacije strategije (od 31. marta 2023. do 1. maja 2024. godine). Iako je Ministarstvo pravde na upit FHP odgovorilo da se Radno telo sastaje kontinuirano, na kvartalnom nivou, te da je do trenutka odgovaranja na Zahtev za pristup informacijama od javnog značaja usvojeno osam izveštaja, do novembra 2024. godine na zvaničnoj internet stranici Ministarstva pravde Republike Srbije dostupno je svega pet izveštaja, koji zajedno pokrivaju period do 31. marta 2023. godine.¹⁰ Tih pet izveštaja dostupno je i na zvaničnoj internet stranici JTRZ, kako je i predviđeno Nacionalnom strategijom.¹¹

Osim što izveštaji Radnog tela kasne ili se ne čine dostupnim javnosti blagovremeno, informacije sadržane u ovim izveštajima su uglavnom šture, izveštavanje po aktivnostima često odstupa od onoga što je u aktivnosti predviđeno, a sami izveštaji su repetitivni. O aktivnostima se izveštava neujednačeno, te je teško pratiti sprovođenje strategije u kontekstu ostvarenja napretka. Izveštaji su teško razumljivi čak i stručnoj javnosti koja redovno i aktivno prati teme koje se odnose na suđenja za ratne zločine. Stoga je za potpuniju evaluaciju sprovođenja strategije potrebno konsultovati dodatne izvore

9 Videti sekciju *Publikacije* na internet prezentaciji FHP: <http://www.hlc-rdc.org/?cat=223>, kao i sekciju *Pojedinačni predmeti* na: <http://www.hlc-rdc.org/?cat=234> (izvori posećeni 7. 5. 2024. godine).

10 Informacije dobijene na osnovu Zahteva za pristup informacijama od javnog značaja, odgovor Ministarstva pravde Republike Srbije, broj: 7-00-00126/2024-32 od 18. 6. 2024. godine, str. 1. Na dan 31. 10. 2024. godine na zvaničnoj internet prezentaciji Ministarstva pravde dostupno je pet izveštaja Radnog tela, na srpskom i na engleskom jeziku: <https://www.mpravde.gov.rs/tekst/17978/izvestaj-o-sprovođenju-nacionalne-strategije-za-procesuiranje-ratnih-zlocina.php> (posećeno 31. 10. 2024. godine).

11 *Nacionalna strategija za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026. godine*, septembar 2021. godine, str. 61. Na dan 31. 10. 2024. godine na zvaničnoj internet prezentaciji Javnog tužilaštva za ratne zločine dostupno je pet izveštaja Radnog tela, na srpskom jeziku: <https://www.tuzilastvorz.org.rs/sr-lat/normativni-akti/strate%C5%A1ki-dokumenti/povezani-izve%C5%A1taji/izve%C5%A1taj-o-sprovo%C4%91enju-nacionalne-strategije> (posećeno 31. 10. 2024. godine).

informacija, poput izjava zvaničnika, saopštenja za medije, vesti objavljenih na internet prezentacijama državnih organa ili retkih vesti u medijima. Osim navedenih izveštaja, bez redovnog praćenja i analize suđenja za ratne zločine koja se odvijaju pred domaćim sudom, teško se može dobiti potpunija slika o trenutnom stanju u oblasti procesuiranja ratnih zločina.

Ovome treba dodati i gotovo potpuno odsustvo medijskog izveštavanja o sprovođenju Nacionalne strategije. Primetno je potpuno odsustvo *outreach* aktivnosti institucija zaduženih za sprovođenje mera iz Nacionalne strategije, a zvanične internet prezentacije institucija su vrlo skroman izvor informacija o pitanjima koja se odnose na implementaciju strategije ili procesuiranja ratnih zločina uopšte.

Opisana situacija, u kojoj je vrlo malo informacija o sprovođenju Nacionalne strategije dostupno javnosti, predstavlja veliku prepreku u pripremi *izveštaja iz senke*. U tom kontekstu, priprema i svrha *izveštaja iz senke* postaju paradoksalni. Umesto da *izveštaj iz senke* predstavlja dodatnu analizu i refleksiju na podatke iz zvaničnog izveštaja Radnog tela, u nedostatku zvaničnog izveštaja on predstavlja gotovo jedini objedinjeni i sistematizovani skup informacija o implementaciji Nacionalne strategije. Time je narušena transparentna implementacija strategije od nacionalnog značaja, čime se sužava i prostor za kritičku evaluaciju i procenu kvaliteta i kvantiteta kad je reč o ispunjavanju predviđenih mera i aktivnosti. Osim toga, akteri civilnog društva se nalaze u situaciji da popunjavaju praznine u radu institucija. U praktičnom smislu, to znači da je za svaku predviđenu meru i aktivnost potrebno kontaktirati svakog adresata Nacionalne strategije pojedinačno kako bi se došlo do informacije o sprovođenju Strategije. Na taj način se institucije dodatno opterećuju zahtevima za pristup informacijama od javnog značaja.

10

Naime, ako se ima u vidu da Strategija sadrži ukupno 33 mere, koje su razgranate u 130 aktivnosti, da bi se dobio potpuni uvid u implementaciju Strategije, potrebno je za svaku ovu aktivnost uputiti zahtev nadležnim adresatima Strategije. Tome treba dodati i da pitanja ovakve sadržine ne predstavljaju uvek *informaciju od javnog značaja* prema definiciji iz člana 2. stav 1. *Zakona o pristupu informacijama od javnog značaja*.¹² Međutim, u nedostatku blagovremeno dostupnih izveštaja Radnog tela, zahtevi upućeni adresatima strategije postaju jedan od osnovnih načina saznavanja podataka o realizaciji aktivnosti predviđenih Strategijom.

12 Član 2. stav 1. *Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja* („Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 120/2004, 54/2007, 104/2009, 36/2010 i 105/2021) glasi: „Informacija od javnog značaja, u smislu ovog zakona, jeste informacija kojom raspolaže organ javne vlasti, nastala u radu ili u vezi sa radom organa javne vlasti, sadržana u određenom dokumentu, a odnosi se na sve ono o čemu javnost ima opravdan interes da zna.”

Analiza implementacije Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina u odnosu na posebne ciljeve

Posebni ciljevi Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina predviđaju da će se implementacijom mera i aktivnosti iz Strategije ostvariti sledećih pet ključnih ciljeva:

1. unapređenje efikasnosti postupaka za ratne zločine;
2. unapređenje zaštite i podrške oštećenima i svedocima u postupcima za ratne zločine;
3. unapređenje mehanizama otkrivanja sudbine nestalih lica;
4. unapređenje saradnje sa Međunarodnim rezidualnim mehanizmom za e krivične sudove;
5. unapređenje regionalne i šire međunarodne saradnje i drugih mehanizama u službi tranzicione pravde.¹³

Za svaki poseban cilj strategije u nastavku su navedeni opis trenutnog stanja i ključni nedostaci koji su uočeni, uz osvrt na pokazatelje ishoda na nivou posebnih ciljeva koji su definisani Strategijom.

Unapređenje efikasnosti postupaka za ratne zločine

11

*Pokazatelj ishoda na nivou posebnog cilja 1: Unapređena efikasnost postupaka za ratne zločine.*¹⁴

Na osnovu optužnica koje su podignute u izveštajnom periodu, uočava se da se iz godine u godinu nastavlja negativan trend smanjenja broja podignutih optužnica. Tako je, primera radi, tokom 2023. godine JTRZ podiglo svega tri optužnice, od kojih je jedna ustupljena iz BiH.¹⁵

Preciznije, od momenta usvajanja Nacionalne strategije, 14. oktobra 2021. godine, do 1. maja 2024. godine, JTRZ je podiglo ukupno **18 optužnica**, protiv 31 lica. Potvrđeno je 15 optužnica, protiv 24 lica. U istom periodu je u 34 predmeta doneta naredba o pokretanju

13 *Nacionalna strategija za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026. godine*, septembar 2021. godine, str. 54–56.

14 *Ibid*, str. 54.

15 Tokom 2023. godine ustupljena je optužnica KTO 1/23 protiv Ilije Krčmara, Svetislava Račića, Željka Bajića, Nikole N. Čuka i Nikole D. Čuka.

istrage, protiv ukupno 53 lica.¹⁶ Tužilaštvo je u jednom predmetu zaključilo sporazum o priznanju krivičnog dela sa okrivljenim licem.¹⁷

U istom periodu **nisu pokretane finansijske istrage**¹⁸, niti su podnošeni Zahtevi za pokretanje postupka za trajno ili za privremeno oduzimanje imovine proistekle iz krivičnog dela u predmetima iz nadležnosti JTRZ.¹⁹

Tužilaštvo BiH ustupilo je ukupno 14 predmeta JTRZ u periodu od 14. oktobra 2021. godine do 1. maja 2024. godine, dok je na predlog JTRZ Odeljenje za ratne zločine Višeg suda u Beogradu ustupilo **1 predmet** Tužilaštvu BiH.²⁰ Od 14 predmeta koje je JTRZ preuzeo iz Tužilaštva BiH, **8 je optužnica** (protiv 15 lica), 2 predmeta su u fazi istrage (protiv 2 lica), dok se 4 predmeta i dalje nalaze u fazi preuzimanja.²¹

Mali broj podignutih optužnica u izveštajnom periodu, koji obuhvata 31 mesec, ukazuje na to da se ne može govoriti o unapređenju efikasnosti postupaka za ratne zločine, naročito ako se ima u vidu da je angažovanje JTRZ oko optužnica koje su proistekle iz ustupljenih predmeta minimalno jer je tužilački rad na pripremi optužnice već u potpunosti završen pre ustupanja – sprovedena je istraga, podignuta je i pred nadležnim stranim sudom potvrđena optužnica.

12

Ove kvantitativne podatke treba posmatrati i u kontekstu činjenice da su tokom izveštajnog perioda u JTRZ javnotužilačku funkciju obavljali glavni javni tužilac za ratne zločine (od maja 2024. godine to je vršilac funkcije glavnog javnog tužioca za ratne zločine), deset javnih tužilaca i devet javnotužilačkih pomoćnika.²² Osim toga, tužilaštvo na raspolaganju ima i značajna budžetska sredstva.²³

16 Odgovor JTRZ na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, PI. br. 6/24 od 2. 7. 2024. godine, str. 2.

17 *Ibid.* Sporazum o priznanju krivičnog dela sa okrivljenim licem je zaključen u predmetu *Srebrenica III* (KTO br. 10/22). Okrivljeni je osuđen na kaznu zatvora od pet godina. Optužnica i presuda su dostupni na internet prezentaciji FHP: <https://www.hlc-rdc.org/Transkripti/srebrenica-III.html> (posećeno 1. 8. 2024. godine).

18 Odgovor JTRZ na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, PI. br. 12/24 od 16. 10. 2024. godine, str. 3.

19 Odgovor JTRZ na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, PI. br. 6/24 od 2. 7. 2024. godine, str. 2.

20 *Ibid.*

21 Odgovor JTRZ na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, PI. br. 12/24 od 16. 10. 2024. godine, str. 1.

22 Odgovor JTRZ na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, PI. br. 6/24 od 2. 7. 2024. godine, str. 1.

23 *Izveštaj o suđenjima za ratne zločine u Srbiji tokom 2023 godine*, FHP, maj 2023. godine, str. 9, dostupno na: https://www.hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2024/05/Godisnji_izvestaj_o_sudjenjima_za_ratne_zlocine_u_Srbiji_tokom_2023.pdf (posećeno 19. 9. 2024. godine).

U izveštajnom periodu usvojena je Revidirana tužilačka strategija. Ona je usvojena na kolegijumu Tužilaštva 27. decembra 2022. godine, zajedno sa akcionim planom za njeno sprovođenje.²⁴

Izbor glavnog javnog tužioca za ratne zločine

Državno veće tužilaca je 18. novembra 2022. godine oglasilo, pored izbora ostalih javnih tužilaca u osnovnim i višim javnim tužilaštvima, i izbor javnog tužioca u Tužilaštvu za ratne zločine.²⁵ Na sednici održanoj u maju 2023. godine, Visoki savet tužilaštva je doneo odluku o nastavku obavljanja javnotužilačke funkcije, odnosno da Snežana Stanojković, glavni javni tužilac za ratne zločine, nastavlja da obavlja funkciju javnog tužioca Javnog tužilaštva za ratne zločine. Takođe, na istoj sednici, Savet je doneo odluku da se Snežana Stanojković, javni tužilac Javnog tužilaštva za ratne zločine, postavlja za vršioca funkcije glavnog javnog tužioca za ratne zločine.²⁶

U martu 2024. godine je izbor za glavnog javnog tužioca za ratne zločine obeležilo negativno mišljenje kolegijuma JTRZ upućeno Visokom savetu tužilaštva o kandidatkinji Snežani Stanojković. U obrazloženom mišljenju kolegijum JTRZ ukazao je na to da ona ne ispunjava kriterijume kao što su stručnost, dostojnost i osposobljenost.²⁷ U obrazloženju mišljenja, za koje je glasalo sedam od deset tužilaca, naveden je niz ozbiljnih primedbi na njen rad i ukazano na mnoge propuste, ali i krajnje neprimeren i neprofesionalan odnos prema tužiocima, čime im je umnogome otežavala rad.²⁸

13

24 *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 7. *Revidirana Tužilačka strategija za istragu i gonjenje ratnih zločina u Republici Srbiji (2022–2026)* i *Akcionni plan za implementaciju Tužilačke strategije za istragu i gonjenje ratnih zločina u Republici Srbiji u periodu 2022–2026. godine* dostupni su na zvaničnoj internet prezentaciji JTRZ: <https://www.tuzilastvorz.org.rs/public/documents/2023-11/revidirana%20strategija.pdf> i <https://www.tuzilastvorz.org.rs/public/documents/2023-11/AKCIONI%20PLAN%20TS-1.pdf> (posećeno 7. 8. 2024. godine).

25 *Zakon o javnom tužilaštvu* („Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 78/2011 – dr. zakon, 101/2011, 38/2012 – odluka US, 121/2012, 101/2013, 111/2014 – odluka US, 117/2014, 106/2015 i 63/2016 – odluka US), čl. 78. i 79; *Poslovnik o radu Državnog veća tužilaca* („Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 29/2017, 46/2017 i 39/2021), čl. 49. i 50.

26 *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 7.

27 Odlukom Visokog saveta tužilaštva A br. 321/24 od 14. maja 2024. godine javni tužilac Javnog tužilaštva za ratne zločine Dušan Knežević postavljen je za vršioca funkcije glavnog javnog tužioca za ratne zločine. Videti saopštenje za javnost dostupno na zvaničnoj internet prezentaciji JTRZ: <https://www.tuzilastvorz.org.rs/sr-lat/vesti/saop%20C5%A1tenje-za-javnost-2> (posećeno 6. 8. 2024. godine).

28 *Obrazloženje negativnog mišljenja kolegijuma Javnog tužilaštva za ratne zločine o kandidatu Snežani Stanojković za mesto glavnog javnog tužioca u ovom tužilaštvu, na sednici održanoj 25. 3. 2024. godine*, dostupno na: <https://hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2024/05/Obrazlozenje-JTRZ-Snezana-Stanojkovic.pdf> (posećeno 6. 8. 2024. godine).

S obzirom na složenu problematiku procesuiranja ratnih zločina, nužno je da na mesto glavnog javnog tužioca bude izabrana osoba s integritetom, čije će rukovođenje unaprediti rad JTRZ i dovesti do efikasnijeg procesuiranja ratnih zločina.²⁹

Unapređenje zaštite i podrške oštećenima i svedocima u postupcima za ratne zločine

Pokazatelj ishoda na nivou posebnog cilja 2: *Oštećeni i svedoci u postupcima za ratne zločine uživaju zaštitu i podršku u skladu sa relevantnim međunarodnim standardima.*³⁰

Uloga svedoka u suđenjima za ratne zločine se može opisati kao ključna, jer su njihovi iskazi veoma često jedino dokazno sredstvo u postupku, te i sam ishod krivičnog gonjenja često zavisi od njih. S druge strane, svedočenje (naročito za svedoke oštećene) može biti traumatično iskustvo. Zbog toga efikasnost suđenja za ratne zločine u velikoj meri zavisi i od efikasnosti mera podrške svedocima i žrtvama. Izazovi u domenu zaštite i podrške oštećenima i svedocima koji su identifikovani prethodnih godina ostali su aktuelni i u momentu donošenja druge Nacionalne strategije, ali i tokom njene dosadašnje implementacije. Neki od problema su neadekvatna primena postojećih mehanizama zaštite i podrške za žrtve i svedoke, nedostatak psihološke podrške za žrtve, neodlučivanje o imovinskopравnim zahtevima tokom krivičnog postupka, nedostatak posebnih mera zaštite za žrtve seksualnog nasilja.³¹

14

Prema informacijama koje su dostupne u trenutku pripreme ovog izveštaja, tokom dosadašnje implementacije (druge) Nacionalne strategije Jedinici za zaštitu dodeljena su specijalna vozila i organizovane su redovne obuke za pripadnike Jedinice. Takođe su se održavali sastanci predstavnika JTRZ i Jedinice za zaštitu.³² Zaposleni u Službi za pomoć i podršku oštećenima i svedocima pri Višem sudu u Beogradu (pri posebnim odeljenjima za organizovani kriminal i ratne zločine) učestvovali su na većem broju seminara, obuka,

29 *Povodom izbora glavnog javnog tužioca za ratne zločine*, saopštenje za javnost, FHP, 10. 5. 2024. godine, dostupno na internet prezentaciji FHP: <http://www.hlc-rdc.org/?p=39632> (posećeno: 6. 8. 2024. godine).

30 *Nacionalna strategija za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026. godine*, septembar 2021. godine, str. 55.

31 Videti: *Prvi izveštaj o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026*, decembar 2017. godine, str. 13, 32–40, dostupno na internet prezentaciji FHP: https://www.hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2017/12/Izvestaj_Strategija_I.pdf (posećeno 1. 8. 2024. godine).

32 *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 27.

okruglih stolova i sl.³³ Pravosudna akademija je organizovala radionice na temu ratnih zločina, u kojima je deo obuke posvećen zaštiti žrtava i podršci žrtvama.³⁴

Iako planiran, Nacrt izmena i dopuna Zakona o programu zaštite učesnika u krivičnom postupku u izveštajnom periodu nije izrađen jer je, prema rečima Ministarstva pravde, u fokusu bila izrada pravosudnih zakona i izmena i dopuna krovnih zakona krivičnog zakonodavstva (KZ i ZKP).³⁵ Identifikacija ključnih problema učesnika u krivičnom postupku takođe nije urađena.³⁶ Šturost i upitnost informacija je ovde naročito uočljiva, s obzirom na to da je u Izveštaju ova aktivnost označena kao uspešno sprovedena, iako je jedino formirana Radna grupa za izmenu krivičnog zakonodavstva (KZ i ZKP)³⁷, koja se do izveštajnog perioda nije bavila ovim aktivnostima. Ako se ima u vidu da je rok za sprovođenje aktivnosti četvrti kvartal 2022. godine³⁸, a da do sada nije rađeno ni na identifikaciji ključnih problema u pogledu zaštite učesnika u krivičnom postupku, ostaje nejasno kako je Radno telo za praćenje Nacionalne strategije zaključilo da je aktivnost uspešno sprovedena.³⁹

U dosadašnjem sprovođenju Strategije, Pravosudna akademija je organizovala obuke koje su tematski bile posvećene pitanju žrtava krivičnih dela ili delimično obuhvatale to pitanje.⁴⁰ Kad je reč o ostalim merama koje se odnose na unapređenje zaštite i podrške oštećenima i svedocima iz Nacionalne strategije⁴¹, a povezane su sa merama iz Nacionalne

33 Odgovor Višeg suda na Zahtev za pristup informacijama od javnog značaja Su. II br. 17A 120/24 od 17. 7. 2024. godine, str. 3–4.

34 *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 24–25; odgovor Pravosudne akademije na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja od 25. 6. 2024. godine.

35 Odgovor Ministarstva pravde na Zahtev za pristup informacijama od javnog značaja br. 7-00-227/2024-05 od 19. 9. 2024. godine str. 2.

36 *Ibid.*

37 *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 26. Izveštaj pokriva aktivnosti do 31. 3. 2023. godine.

38 *Akcioni plan za sprovođenje Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina za period od 2021. do 2026. godine* („Službeni glasnik Republike Srbije”, broj 97/2021), aktivnost 2.1.1.

39 *Ibid.*, aktivnost 2.3.1; *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 23.

40 *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 31–32; odgovor Pravosudne akademije na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja od 25. 6. 2024. godine.

41 *Nacionalna strategija za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026. godine*, septembar 2021. godine, str. 58.

strategije za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji za period 2020–2025. godine⁴², poslednja dostupna informacija je da one nisu sprovedene.⁴³

Kada je reč o mehanizmu za odlučivanje o imovinskopravnom zahtevu u krivičnom postupku, tokom dosadašnje implementacije (druge) Nacionalne strategije nije došlo do unapređenja.

Vrhovni kasacioni sud Srbije (VKS)⁴⁴ u oktobru 2019. godine predstavio je *Smernice za unapređenje sudske prakse u postupcima za naknadu štete žrtvama teških krivičnih dela u krivičnom postupku* (Smernice).⁴⁵ Smernice nude konkretna rešenja, kako javnim tužiocima, tako i sudijama, na koji način treba da postupaju da bi na najekonomičniji i najdelotvorniji način odlučili o postavljenom imovinskopravnom zahtevu. Naime, u okviru krivičnih postupaka žrtve (oštećeni) mogu istaći imovinskopravni zahtev za naknadu materijalne i/ili nematerijalne štete prouzrokovane počinjenim krivičnim delom.⁴⁶ Međutim, u dosadašnjim postupcima za ratne zločine, sud nikada nije odlučivao o imovinskopravnom zahtevu oštećenih (iako su zahtevi isticali), već je oštećene uvek upućivao na parnicu.⁴⁷ Ovakvim postupanjem je, umesto da to bude izuzetak, Odeljenje za ratne zločine Višeg suda praktično uspostavilo pravilo da se o imovinskopravnom zahtevu ne odlučuje u krivičnom postupku, već isključivo u građanskom (parničnom) postupku.

16

Tokom dosadašnje implementacije Strategije, uz podršku Misije OEBS u Srbiji, sprovedene su obuke na temu predstavljanja Smernica za nosioce pravosudnih funkcija (sudije viših sudova, javne tužioce i zamenike viših javnih tužilaca sa četiri apelaciona

42 *Nacionalna strategija za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji za period 2020–2025. godine* usvojena na sednici Vlade 30. 7. 2020. godine, dostupna na zvaničnoj internet prezentaciji Ministarstva pravde: <https://www.mpravde.gov.rs/sr/tekst/30567/nacionalna-strategija-za-ostvarivanje-prava-zrtava-i-svedoka-krivicnih-dela-u-republici-srbiji-za-period-2020-2025-godine-19082020.php> (posećeno 6. 11. 2024. godine).

43 *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 30–31. Izveštaj pokriva aktivnosti do 31. 3. 2023. godine.

44 Vrhovni kasacioni sud je od 11. maja 2023. godine nastavio sa radom kao Vrhovni sud, nakon konstituisanja Visokog saveta sudstva, u skladu sa *Zakonom o uređenju sudova* („*Službeni glasnik Republike Srbije*”, broj 10/2023).

45 *Smernice za unapređenje sudske prakse u postupcima za naknadu štete žrtvama teških krivičnih dela u krivičnom postupku*, dostupno na internet prezentaciji Vrhovnog suda: https://www.vrh.sud.rs/sites/default/files/attachments/smernice%20steta_web.pdf (posećeno 12. 8. 2024).

46 *Zakonik o krivičnom postupku* („*Službeni glasnik Republike Srbije*”, br. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 i 55/2014), čl. 252–260.

47 Videti izveštaje i transkripte sa suđenja u predmetima ratnih zločina u Republici Srbiji: <http://www.hlc-rdc.org/?cat=234> (posećeno 28. 7. 2024. godine).

područja); međutim, u sudskoj praksi u predmetima ratnih zločina nije promjenjena praksa (ne)dosuđivanja imovinskopravnog zahteva.⁴⁸

Viši sud u Beogradu – Odeljenje za ratne zločine u izveštajnom periodu nije potpisao izmenu i dopunu Sporazuma u oblasti podrške i pomoći žrtvama i svedocima sa Sudom BiH⁴⁹, iako je na regionalnom sastanku održanom 2021. godine predstavljen Nacrt izmenjenog i dopunjenog sporazuma.⁵⁰ U izveštajnom periodu nije bilo zaključenja novih sporazuma sa drugim sudovima.⁵¹ Postojanje Sporazuma u oblasti podrške i pomoći žrtvama i svedocima sa Sudom BiH i saradnju Službe za podršku i pomoć oštećenima i svedocima Višeg suda u Beogradu sa srodnim službama/odjelima iz regiona smatra se uspešnim sprovođenjem aktivnosti, dok se delimičnim sprovođenjem aktivnosti smatra predstavljanje Nacrta izmenjenog i dopunjenog Sporazuma u oblasti podrške i pomoći žrtvama i svedocima između Višeg suda u Beogradu i Suda BiH.⁵²

U novembru 2022. godine je između tužioca za ratne zločine i glavnog tužioca Tužiteljstva Bosne i Hercegovine potpisan *Sporazum o saradnji u oblasti zaštite, podrške i pomoći oštećenima*.⁵³ U izveštajnom periodu nije bilo zaključivanja drugih sporazuma o saradnji u oblasti zaštite, podrške i pomoći oštećenima i svedocima, ali su otpočeti pregovori za zaključivanje ovog vida sporazuma sa nadležnim tužilaštvom Crne Gore.⁵⁴ Za sada nije moguće izvesti zaključke o kvalitetu saradnje kada je reč o oblasti podrške i pomoći oštećenima i svedocima, ali je primetno da postoji problem slabog odaziva svedoka.⁵⁵

17

48 *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 34–55; odgovor Pravosudne akademije na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja od 25. 6. 2024. godine.

49 *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 28; odgovor Višeg suda na Zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja Su II br. 17A 168/24, str. 2.

50 *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 38; odgovor Ministarstva pravde na Zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja Su II br. 7-00-00248/2024-32, str. 1.

51 Odgovor Ministarstva pravde na Zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja Su II br. 7-00-00248/2024-32, str. 1.

52 *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 28, 38 i 39; odgovor Ministarstva pravde na Zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja Su II br. 7-00-00248/2024-32, str. 1 i 2.

53 *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 28; *sastanak Tužioca za ratne zločine Snežane Stanojković sa glavnim tužiocem BiH Milankom Kajganićem*, vest, 3. 11. 2022. godine, zvanična internet prezentacija JTRZ, dostupno na: <https://www.tuzilastvorz.org.rs/sr-lat/vesti/sastanak-tu%C5%BEioca-za-ratne-zlo%C4%8Dine-sne%C5%BEane-stanojkovi%C4%87-sa-glavnim-tu%C5%BEiocem-bih-milankom> (posećeno 28. 7. 2024. godine).

54 Odgovor JTRZ na Zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, PI-12/24 od 16. 10. 2024. godine, str. 1.

55 *Izveštaj o suđenjima za ratne zločine u Srbiji tokom 2023. godine*, FHP, maj 2024. godine, str. 12–13, dostupno na: https://www.hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2024/05/Godisnji_izvestaj_o_sudjenjima_za_ratne_zlocine_u_Srbiji_tokom_2023.pdf (posećeno 6. 11. 2024).

Unapređenje mehanizama otkrivanja sudbine nestalih lica

Pokazatelj ishoda na nivou posebnog cilja 3: *Broj nestalih lica i smrtno stradalih lica za koja nije poznato mesto ukopa, tokom, i u vezi sa oružanim sukobima na prostoru bivše SFRJ u periodu od 1. januara 1991. do 31. decembra 1995. godine i na prostoru AP Kosovo i Metohija u periodu od 1. januara 1998. do 31. decembra 2000. godine.*⁵⁶

Nacionalna strategija je pitanje unapređenja mehanizama za otkrivanje sudbine nestalih lica postavila na tri strateška stuba: Kroz predviđeno unapređenje normativnog okvira od značaja za rešavanje sudbine nestalih lica (konkretnije, kroz donošenje *zakona o nestalim licima*, kroz unapređenje nivoa usklađenosti krivičnog zakonodavstva sa odredbama *Međunarodne konvencije o zaštiti svih lica od prisilnih nestanaka*⁵⁷ i kroz izmene i dopune relevantnih propisa koji ograničavaju pristup socijalnim pravima za porodice nestalih lica, sa ciljem punog usklađivanja sa odredbama *Međunarodne konvencije o zaštiti svih lica od prisilnih nestanaka*); kroz rešavanje institucionalnog statusa i jačanje infrastrukturnih kapaciteta stručne službe Komisije za nestala lica, kao i kroz nastavak saradnje Komisije za nestala lica sa drugim institucijama i organizacijama u Republici Srbiji, ali i kroz mehanizme saradnje koji proističu iz Londonske deklaracije.⁵⁸

Kada je reč o unapređenju normativnog okvira od značaja za rešavanje sudbine nestalih lica, prema informacijama dostupnim u trenutku pisanja ovog izveštaja, Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja (MRZBSP) u januaru 2021. godine obrazovalo je Radnu grupu za izradu nacrtu *Zakona o nestalim licima*.⁵⁹ Radna grupa se sastojala od 21 člana imenovanih iz nadležnih državnih organa i organizacija, međunarodnih organizacija (UNDP, MKCK) i predstavnika udruženja porodica nestalih lica.⁶⁰ Radna grupa je do novembra 2021. godine izradila tekst Nacrta Zakona.⁶¹ Prilikom obeležavanja Međunarodnog dana nestalih lica 2023. godine, tadašnji ministar za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Nikola Selaković, najavio je da će Radna

18

56 *Nacionalna strategija za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026. godine*, septembar 2021. godine, str. 55.

57 *Zakon o potvrđivanju Međunarodne konvencije o zaštiti svih lica od prisilnih nestanaka* („Službeni glasnik Republike Srbije – Međunarodni ugovori”, broj 1/2011). Konvencija je dostupna na: https://ravnopravnost.gov.rs/wp-content/uploads/2012/11/images_files_Konvencija%20o%20zastiti%20svih%20lica%20od%20prisilnih%20nestanaka-UN.pdf (posećeno 6. 8. 2024. godine).

58 *Nacionalna strategija za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026. godine*, septembar 2021. godine, str. 58–59.

59 Odgovor Komisije za nestala lica na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, broj 021-01-67/2024 od 17. 6. 2024. godine, str. 1.

60 *Ibid.*

61 *Ibid.*

grupa za izradu *Zakona o nestalim licima* nastaviti sa svojim radom.⁶² Međutim, prema informacijama koje MRZBSP dostavilo FHP u septembru 2024. godine, postupak formiranja radne grupe koja će nastaviti rad na **izradi ovog nacrtu još uvek je u toku**.⁶³ **Iz svega navedenog stiče se utisak da, kada je reč o donošenju zakona o nestalim licima, nadležno ministarstvo ima unapred pripremljen odgovor „nastaviće se rad na Nacrtu”,** a s obzirom na to da je realizacija predviđena za treći kvartal 2021. godine⁶⁴ sa ovom aktivnošću se neodgovorno kasni.

Zakon o nestalim licima potreban je kako bi se unapredio proces potrage za nestalim licima kroz sistemsko uređenje nadležnosti državnih organa, kao i komunikacije i razmene informacija među njima. Takođe, zakon bi morao da reguliše pitanje reparacija porodicama nestalih, pružajući im odgovarajuću pravnu i institucionalnu podršku.

U odnosu na unapređenje nivoa usklađenosti krivičnog zakonodavstva sa odredbama *Međunarodne konvencije o zaštiti svih lica od prisilnih nestanaka*, prema informacijama dostupnim u trenutku pripreme ovog izveštaja, formirane su radne grupe za izmene Krivičnog zakonika⁶⁵ i Zakonika o krivičnom postupku.⁶⁶ Radna grupa se nije bavila ovim pitanjem, dok je stav Ministarstva pravde da je usklađenost sa navedenom konvencijom postignuta prilikom ranijih izmena KZ-a.⁶⁷

Međutim, preporuke Komiteta za prisilne nestanke za izmene i dopune Krivičnog zakonika u prethodnom periodu bile su ispunjene samo delimično. Primera radi, izmenama člana 371. Krivičnog zakonika su *prisilni nestanci* prepoznati kao radnja izvršenja zločina protiv

19

62 *Nastavlja se rad na izradi Zakona o nestalim licima*, vest, 30. 8. 2023. godine, Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, dostupno na zvaničnoj internet prezentaciji Ministarstva: <https://www.minrzs.gov.rs/sr/aktuelnosti/vesti/nastavlja-se-rad-na-izradi-zakona-o-nestalim-licima> (posećeno 14. 8. 2024. godine).

63 Odgovor MRZBSP na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, broj 002744007 0204 13400 009 001 041 001 od 25. 9. 2024. godine. FHP je u zahtevu postavio niz pitanja u vezi sa zakonom, međutim MRZBSP je odgovorilo samo informacijom da je „u toku postupak formiranja Radne grupe koja će nastaviti rad na Nacrtu predmetnog zakona”.

64 *Akcionni plan za sprovođenje Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina za period od 2021. do 2026. godine* („Službeni glasnik Republike Srbije”, broj 97/2021), aktivnost 3.1.1.

65 Odgovor Ministarstva pravde na Zahtev za pristup informacijama od javnog značaja br. 7-00-227/2024-05 od 19. 9. 2024. godine. Članovi radne grupe su: Zoran Stojanović, Jovan Ćosić, Vladimir Vinš, Zlatko Petrović, Biljana Sinanović, Jasmina Kiurski, Vesna Đorđević, Duško Milenković, Zorica Avramović, Leposava Vujanović Porubović, Marina Barbir, Milica Boidžić, Dunja Leković, Vladimir Beljanski, Krsto Bobot i Živorad Lekić.

66 Odgovor Ministarstva pravde na Zahtev za pristup informacijama od javnog značaja br. 7-00-227/2024-05 od 19. 9. 2024. godine. Članovi radne grupe su: Dragomir Milojević, Jovan Ćosić, Vladimir Vinš, Zlatko Petrović, Tatjana Bugarski, Tatjana Lagumdžija, Vojislav Isailović, Milena Rašić, Jelena Škuljić, Miroslav Filipović, Bojana Stanković, Milica Bondžić, Radomir Popović, Nebojša Stanković, Zora Dobričanin Nikodinović i Biljana Dunjić.

67 Odgovor Ministarstva pravde na Zahtev za pristup informacijama od javnog značaja br. 7-00-227/2024-05 od 19. 9. 2024. godine str. 1–2.

čovečnosti, ali nije bila uneta inkriminacija osnovnog oblika prisilnog nestanka iz člana 2. Konvencije, ali ni delo *prisilnog uklanjanja deteta* iz člana 25. Konvencije.⁶⁸

Takođe, nije bila ispunjena preporuka koja se odnosila na otklanjanje obaveze pribavljanja potvrde o smrti nestalog lica kao preduslova za ostvarivanje prava članova porodice.⁶⁹ Osim navedenog, nisu bile preduzete mere za usklađivanje definicije žrtve u *Krivičnom zakoniku* i *Zakoniku o krivičnom postupku* sa članom 24. Konvencije.⁷⁰ Ostaje nejasno zbog čega je ova aktivnost predviđena Nacionalnom strategijom koja je usvojena 2021. godine kada je Ministarstvo pravde zadovoljno usklađenošću postignutom ranijim izmenama KZ-a, koji je poslednji put menjan 2019. godine.⁷¹

U izveštajnom periodu nema informacija o izmenama propisa koji ograničavaju pristup socijalnim pravima za porodice nestalih lica.⁷² MRZBSP nije odgovorilo na pitanje u kojoj je fazi priprema zakonskih izmena i kada se očekuje njihovo usvajanje.⁷³

Tokom izveštajnog perioda nije zabeleženo unapređenje infrastrukturnih kapaciteta stručne službe Komisije za nestala lica, izuzev računarske opreme.⁷⁴ U toku je izrada nove internet prezentacije Komisije za nestala lica.⁷⁵

Komisija za nestala lica nema istražni mandat, već se u okviru svog mandata bavi traženjem nestalih lica kroz proces evidentiranja nestalih lica, ekshumacije, identifikacije i predaje posmrtnih ostataka.⁷⁶ Trebalo bi da se rešavanjem institucionalnog statusa stručne službe

20

68 *Nacionalna strategija za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026. godine*, septembar 2021. godine, str. 33. Videti: *Krivični zakonik* („Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 85/2005, 88/2005 – ispr., 107/2005 – ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 i 35/2019), član 371, dostupno na: <https://www.paragraf.rs/propisi/krivicni-zakonik-2019.html> (posećeno 14. 8. 2024. godine).

69 Više o uslovu da se nestali članovi porodice proglase umrlim radi ostvarivanja određenih prava članova porodica videti u: *Predlog praktične politike: Potraga za licima nestalim tokom oružanih sukoba na teritoriji bivše Jugoslavije tokom 1990-ih godina*, str. 10–11, FHP, 2018. godine, dostupno na: https://www.hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2018/07/Predlog_prakticne_politike_Potruga_za_nestalima_SRP_stampano_ff_13.07.2018.pdf (posećeno 6. 8. 2024. godine).

70 *Ibid.*

71 *Zakon o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika*, objavljen u „Službenom glasniku RS”, broj 35/2019 od 21. 5. 2019. godine, a stupio na snagu 1. 12. 2019.

72 *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 47. i 48.

73 Odgovor MRZBSP na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, broj 002744007 0204 13400 009 001 041 001 od 25. 9. 2024. godine.

74 Odgovor Komisije za nestala lica na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, broj 021-01-67/2024 od 17. 6. 2024. godine, str. 2.

75 *Ibid.*; Zvanična internet prezentacija Komisije za nestala lica je dostupna na: <https://kznl.gov.rs/> (posećeno 15. 8. 2024. godine).

76 *Dodatne informacije koje je Srbija dostavila u skladu sa članom 29 (4) Konvencije**, 18. 6. 2021. godine str. 3, paragraf 14, dostupno na: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g21/294/27/pdf/g2129427.pdf> (posećeno 8. 8. 2024. godine).

Komisije za nestala lica postigne sklad između zakonskih ovlašćenja, administrativnih kapaciteta i uloge koju ova Komisija ima u praksi.⁷⁷

Dinamika smanjivanja broja nestalih lica pokazuje da ni nakon usvajanja druge Nacionalne strategije nije došlo do značajnog unapređenja efikasnosti u potrazi za nestalim licima. Prema podacima Međunarodnog komiteta Crvenog krsta (MKCK), u oktobru 2021. godine, broj lica čija sudbina nije razjašnjena, a koja su nestala tokom oružanih sukoba u Hrvatskoj, BiH i na Kosovu iznosio je **9945**. U maju 2024. godine taj broj je iznosio **9747**.⁷⁸

Kada je reč o regionalnoj saradnji u potrazi za nestalim licima, Srbija je učestvovala u radu Radne grupe za nestala lica, koja je formirana u Hagu 2018. godine, kao multilateralni mehanizam saradnje za traženje i identifikaciju nestalih lica u sukobima na prostoru bivše Jugoslavije.⁷⁹ Tokom izveštajnog perioda održano je više sednica Radne grupe.⁸⁰

U januaru 2024. godine održan je sastanak Radne grupe Beograda i Prištine za nestala lica, na kojem je podnet izveštaj o aktivnostima koje su sprovedene od 16. aprila 2021. godine do kraja januara 2024. godine⁸¹, odnosno u periodu kada sastanci nisu održavani jer je kosovska delegacija odbijala učešće dok se na mestu šefa srpske delegacije nalazi Veljko Odalović.⁸² U periodu neodržavanja sastanaka Radne grupe, podgrupa za forenzička pitanja i analitički tim (kao niži nivoi mehanizma) održavali su svoje sastanke.⁸³ U svim državama regiona, kao i u Srbiji, rasvetljavanje sudbine nestalih osoba i dalje je pitanje političke volje, umesto osnovno pravo koje pripada porodicama nestalih, kao i svim građanima.⁸⁴

Poslednji sastanak operativne grupe za bazu podataka o aktivnim slučajevima osoba nestalih u sukobima na području bivše Jugoslavije (baza podataka), koji je organizovao

77 *Nacionalna strategija za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026. godine*, septembar 2021. godine, mera 3.4, str. 59.

78 Podaci Međunarodnog komiteta Crvenog krsta od 12. 11. 2024. godine.

79 Okvirni plan za rešavanje pitanja nestalih lica iz sukoba na području bivše Jugoslavije; tekst dostupan na: <https://www.icmp.int/wp-content/uploads/2018/11/FWP-mne.pdf> (posećeno 12. 9. 2024. godine).

80 *Nacionalna strategija za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026. godine*, septembar 2021. godine, str. 62. i 63.

81 Održan radni sastanak Radne grupe za nestala lica, vest od 31. 1. 2024. godine dostupna na: <https://arhiva.kznl.gov.rs/aktuelno.php> (poslednji put posećeno: 12. 9. 2024. godine).

82 *Nacionalna strategija za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026. godine*, septembar 2021. godine, str. 60.

83 *Ibid.*

84 *Predlog praktične politike: Potraga za nestalim tokom oružanih sukoba na teritoriji bivše Jugoslavije tokom 1990-ih godina*, str. 20, dostupno na: <http://www.hlc-rdc.org/?p=35513> (posećeno 12. 9. 2024. godine).

ICMP, održan je u Albaniji u martu 2023. godine.⁸⁵ Sastanci operativne grupe za bazu podataka su redovno održavani. Operativna grupa je radila na pripremi jedinstvene baze podataka, koja je pokrenuta u novembru 2022. godine u Hagu.⁸⁶ Cilj baze podataka je da osigura da stalno ažurirana evidencija nestalih lica u svakom trenutku bude dostupna javnosti. Baza podataka pruža pregled postojeće evidencije i mogućnost svima da nacionalnim institucijama dostave informacije o nestaloj osobi.

Kad je reč o bilateralnoj saradnji, u junu 2023. godine potpisan je dokument *Radna pravila i procedure za realizaciju Protokola o saradnji između nadležnih vladinih tela za traženje nestalih lica Republike Srbije i Crne Gore*, kojim se, između ostalog, bliže uređuje postupak razmene raspoloživih informacija i dokumentacije od značaja za rešavanje pitanja nestalih lica.⁸⁷ O potpisivanju dokumenta razgovaralo se na trilateralnom sastanku između nacionalnih institucija za nestala lica Srbije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore održanom u Beogradu u novembru 2022. godine. Poslednji trilateralni sastanak između ovih nacionalnih institucija održan je u Dubrovniku u februaru 2024. godine.⁸⁸ U januaru 2023. godine održan je bilateralni sastanak Komisije za nestala lica Srbije i Hrvatske, ali konkretnijih planova za dalju saradnju nije bilo.⁸⁹

U vezi sa radom na rešavanju pitanja lica nestalih u oružanim sukobima na Kosovu treba pomenuti da su predsednik Srbije i premijer Kosova 2. maja 2023. godine potpisali Deklaraciju o nestalim licima.⁹⁰ Deklaracijom su se, između ostalog, obavezali na osiguranje potpunog pristupa pouzdanim i tačnim informacijama koje pomažu u lociranju i identifikaciji nestalih i stavljanje na raspolaganje domaće i međunarodne

85 *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 59.

86 U okviru Berlinskog procesa pokrenuta javna baza podataka slučajeva nestalih lica usled sukoba na području bivše Jugoslavije, dostupna na stranici Komisije za nestala lica: <https://arhiva.kznl.gov.rs/aktuelno.php> (posećeno 31. 10. 2024. godine).

87 Potpisana radna pravila i procedura za realizaciju protokola o saradnji između nadležnih vladinih tela za traženje nestalih lica Republike Srbije i Crne Gore, vest od 9. 6. 2023. godine, dostupna na stranici Komisije za nestala lica: <https://arhiva.kznl.gov.rs/aktuelno.php> (posećeno 12. 9. 2024. godine); dokument nije objavljen na sajtu Komisije za nestala lica i FHP nije imao uvidu njega.

88 Održan trilateralni sastanak domaćih institucija u procesu traženja nestalih, vest od 28. 2. 2024. godine, dostupna na stranici Komisije za nestala lica: <https://arhiva.kznl.gov.rs/aktuelno.php> (posećeno 12. 9. 2024. godine).

89 Održan sastanak nadležnih vladinih tela za traženje nestalih lica Republike Srbije i Republike Hrvatske, vest od 30. 1. 2023. godine, dostupna na stranici Komisije za nestala lica: <https://arhiva.kznl.gov.rs/aktuelno.php> (posećeno 31. 10. 2024. godine).

90 Belgrade-Pristina Dialogue: Statement by the High Representative on the Political Declaration on Missing Person, vest od 2. 5. 2024. godine, dostupna na: https://www.eeas.europa.eu/eeas/declaration-president-aleksandar-vu%C4%8Di%C4%87-and-prime-minister-albin-kurti-missing-persons_en (posećeno 31. 10. 2024. godine).

dokumentacije od značaja za utvrđivanje sudbine nestalih lica.⁹¹ Otvaranje arhiva, uz adekvatnu regionalnu saradnju, moglo bi znatno doprineti smanjenju broja nestalih lica. Informaciju o potpisivanju ove deklaracije, kao ni sam tekst deklaracije nije moguće pronaći na zvaničnoj internet prezentaciji Predsednika Republike Srbije.⁹²

Unapređenje saradnje sa Međunarodnim rezidualnim mehanizmom za krivične sudove

Pokazatelj ishoda na nivou posebnog cilja 4: *Saradnja sa MRMKS rezultira olakšanim dokazivanjem u postupcima za ratne zločine i unapređenim znanjima i veštinama postupajućih sudija i tužilaca u Republici Srbiji.*⁹³

Nacionalna strategija pristupa unapređenju saradnje sa Međunarodnim rezidualnim mehanizmom za krivične sudove kroz organizovanje obuka, odnosno stručno usavršavanje uz podršku MRMKS; kroz održavanje kontinuiteta u razmeni zahteva za pomoć kroz nastavak projekta EU „Nacionalni tužioci u poseti” preko oficira za vezu; kroz olakšavanje pristupa dokumentaciji kojom raspolaže MRMKS, a koja nije obelodanjena tokom dosadašnjih postupaka vođenim pred MKSJ/MRMKS i unapređeno postupanje sa preuzetim podacima, kao i unapređenje prostornih kapaciteta, hardverske i softverske opreme za postupanje sa tom dokumentacijom.⁹⁴

Tokom izveštajnog perioda nastavljena je saradnja preko „oficira za vezu”, koji je nastavio sa upućivanjem zahteva za pomoć MRMKS, za potrebe konkretnih predmeta.⁹⁵ U izveštajnom periodu JTRZ je MRMKS uputio ukupno 44 zahteva za pomoć.⁹⁶ Iako je Nacionalnom strategijom predviđeno sprovođenje zajedničkih obuka MRMKS i JTRZ⁹⁷, njih nije bilo⁹⁸, mada se JTRZ sa tom inicijativom obraćalo MRMKS 2021. godine, a 2022. godine je u vezi sa tim detaljno navelo i teme.⁹⁹

23

91 Declaration of President Aleksandar Vučić and Prime Minister Albin Kurti on Missing Persons, tekst možete naći na stranici: https://www.eeas.europa.eu/eeas/declaration-president-aleksandar-vu%C4%8Di%C4%87-and-prime-minister-albin-kurti-missing-persons_en (posećeno 31. 10. 2024. godine).

92 Pogledati deo Saopštenja na zvaničnom sajtu Predsednika Republike Srbije: <https://www.predsednik.rs/lat/pres-centar/saopstenja> (posećeno: 1. 11. 2024. godine).

93 *Nacionalna strategija za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026. godine*, septembar 2021. godine, str. 55.

94 *Ibid.*

95 *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 66.

96 Odgovor JTRZ na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, PI. br. 12/24 od 16. 10. 2024. godine, str. 2.

97 *Akcioni plan*, aktivnosti 4.1.1.–4.1.3.

98 Odgovor JTRZ na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, PI. br. 12/24 od 16. 10. 2024. godine, str. 2.

99 *Ibid.* i *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 65.

Osim „oficira za vezu”, formirana je radna grupa između predstavnika MRMKS i JTRZ, čiji je osnovni zadatak unapređenje postojeće saradnje na konkretnim predmetima, uključujući pružanje pomoći Mehanizma JTRZ u pogledu razmene dostupnih i obezbeđivanja dodatnih dokaza.¹⁰⁰ Tužilaštvo je održalo najmanje 15 sastanaka sa predstavnicima MRMKS, a u vezi sa 6 predmeta za koje je MRMKS ustupio dokumentaciju.¹⁰¹ Sastanci su održavani i kako bi se razgovaralo o obezbeđivanju pristupa dokazima, mada za sada nije omogućen širi pristup bazi MRMKS po ugledu na bazu koju ima Tužilaštvo BiH.¹⁰²

Presuda MRMKS u predmetu *Stanišić i Simatović* (MICT-15-96-A)

Žalbeno veće MRMKS donelo je 31. maja 2023. godine presudu u predmetu protiv bivših čelnika Službe državne bezbednosti (SDB) MUP Republike Srbije (RS) – Jovice Stanišića i Franka Simatovića.¹⁰³ Ovom presudom je nedvosmisleno utvrđeno učešće Republike Srbije u oružanim sukobima u Bosni i Hercegovini (BiH) i Hrvatskoj, kao i odgovornost državnih organa Srbije za ratne zločine dokazane u ovoj presudi. Najviši predstavnici SDB RS osuđeni su da su kao pripadnici udruženog zločinačkog poduhvata odgovorni za zločine koje su počinili pripadnici različitih srpskih dobrovoljačkih jedinica tokom 1992. godine u Bijeljini, Zvorniku, Bosanskom Šamcu, Doboju i Sanskom Mostu, kao i za zločine počinjene 1995. godine u Trnovu i Sanskom Mostu, te za ubistvo Marije Senaši, počinjeno u Daljskoj Planini u Hrvatskoj u junu 1992. godine.¹⁰⁴

24

Žalbeno veće je utvrdilo da su Stanišić i Simatović, zajedno sa drugim vojnim, političkim i policijskim rukovodiocima Srbije, tzv. SAO Krajine, SAO Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema, kao i Republike Srpske, činili deo udruženog zločinačkog poduhvata čiji je cilj bio trajno uklanjanje nesrpskog stanovništva sa teritorija pod kontrolom srpskih snaga u BiH i Hrvatskoj, odnosno – etničko čišćenje.

Presudom u ovom predmetu utvrđene su brojne činjenice o zlostavljanjima, pritvaranju, proterivanju, ubistvima i o drugim zločinima nad pripadnicima nesrpskog stanovništva u Hrvatskoj i BiH. Utvrđena je i odgovornost pripadnika JNA i specijalnih policijskih jedinica za te zločine.

¹⁰⁰ *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 68.

¹⁰¹ Odgovor JTRZ na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, PI. br. 12/24 od 16. 10. 2024. godine, str. 2.

¹⁰² *Ibid.* str. 3.

¹⁰³ Presuda u predmetu *Stanišić i Simatović* (MICT-15-96-A) dostupna je na internet stranici MRMKS: https://www.irmct.org/sites/default/files/case_documents/2024-04-30-Stanisic-and-Simatovic-Appeal-BCS-TRANSLATION-Presuda_0.pdf (posećeno 26. 7. 2024. godine).

¹⁰⁴ *Saopštenje FHP povodom presude Žalbenog veća MRMKS u predmetu Stanišić i Simatović*, FHP, 31. 5. 2023. godine, dostupno na: <http://www.hlc-rdc.org/?p=38860> (posećeno 26. 7. 2024. godine).

Pravnosnažna presuda Stanišiću i Simatoviću je ujedno i poslednja presuda MRMKS u predmetima koji se odnose na ratne zločine počinjene tokom oružanih sukoba na prostoru bivše Jugoslavije. Ova presuda je prošla bez reakcije političkog vrha i javnosti Srbije.

Predmet *Jojić i Radeta* (MICT-17-111-R90)

U januaru 2015. godine MKSJ je izdao nalog za hapšenje troje članova Srpske radikalne stranke – Petra Jojića, Vjerice Radete i Jove Ostojića, zbog osnovane sumnje da su pretili, zastrašivali, nudili mito ili na drugi način uticali na dva svedoka u predmetu protiv Vojislava Šešelja.¹⁰⁵ Republika Srbija je tada odbila da okrivljene izruči MKSJ¹⁰⁶, našavši da postoje pravne smetnje za izručenje okrivljenih, jer se gone za krivično delo koje nije jedna od kumulativno propisanih pretpostavki za predaju okrivljenih prema Zakonu o saradnji sa MKSJ¹⁰⁷, pa kao takva isključuje mogućnost predaje državljana Republike Srbije.¹⁰⁸

U junu 2018. godine MRMKS je doneo odluku da se Jojiću i Radeti sudi pred nadležnim sudom u Srbiji¹⁰⁹; međutim, već u maju naredne godine poništio je tu odluku¹¹⁰ i naložio Srbiji da bez odlaganja preda optužene.¹¹¹ Prilikom donošenja odluke MRMKS je imao u vidu izjave svedoka koji „kategorički nisu voljni” da budu svedoci u postupku u Srbiji [...] jer ne veruju da bi srpske vlasti mogle ili htele da obezbede da njihov identitet i mesto boravka ne budu otkriveni.¹¹²

25

105 Videti predmet: *Jojić et al.* (IT-03-67-R77.5); predmet je dostupan na zvaničnoj internet stranici MRMKS: <https://www.irmct.org/bcs/cases/mict-17-111-r90> (posećeno 11. 9. 2024. godine).

106 Rešenje Kv Po2 16/2016 Višeg suda u Beogradu, Odeljenja za ratne zločine, kojim je potvrđeno Rešenje sudije za prethodni postupak istog suda, kojim je utvrđeno da nisu ispunjene pretpostavke za predaju i hapšenje okrivljenih: https://www.hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2016/05/2st_presuda_Jojic_Radeta_i_Ostojic.pdf (posećeno 11. 9. 2024. godine).

107 Zakon o saradnji Srbije i Crne Gore sa Međunarodnim tribunalom za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine („Službeni list SRJ”, broj 18/2002 i „Službeni list SCG”, broj 16/2003), član 29. stav 2 predviđa da pretpostavka za izručenje lica jeste da je protiv lica potvrđena optužnica za krivično delo koje je kažnjivo po domaćem zakonu i da se radi o krivičnom delu iz nadležnosti MKSJ, ratni zločin, zločin protiv čovečnosti i genocid (čl. 2, 3, 4 i 5. Statuta), ali ne i za nepoštovanje suda.

108 *Ibid.*, str. 2 i 3. Više o slučaju možete pročitati u: *Peti izveštaj o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, FHP, decembar 2019. godine, str. 42–45.

109 *Public redacted version of the 12 June 2018 order referring a case to the Republic of Serbia* MICT-17-111-R90 D205 – D191, 12. 6. 2018. godine, str. 3 i 5; istom odlukom MRMKS je izdao novi nalog za hapšenje, kojim je članicama UN naložio da Jojića i Radetu uhapsu i izruče Republici Srbiji ukoliko se nađu na njihovoj teritoriji.

110 *International arrest warrant and order for surrender* MICT-17-111-R90 D602 – 593, 13. 5. 2019. godine, str. 2.

111 *Decision re-examining the referral of a case to the Republic of Serbia* MICT-17-111-R90 D619 – D593, 13. 5. 2019. godine, str. 6.

112 *Ibid.*, str. 2.

Srbija je na ovu odluku uložila žalbu¹¹³, koju je MRMKS februara 2020. godine odbio u celosti i potvrdio pobijanu odluku.¹¹⁴ Prijatelj suda (*amicus curiae*), u odgovoru na žalbu, istakao je da Srbija pogrešno shvata svoje međunarodnopravne obaveze i značenje „primata međunarodnog prava”, te da se oslanja na sopstvene nacionalne zakone kao opravdanje za neposlušnost.¹¹⁵ Ukazao je i na Pravilnik o postupku i dokazima MRMKS¹¹⁶, kojim se definišu obaveze koje se odnose na saradnju države sa MRMKS, a propisane su njegovim Statutom.¹¹⁷ U odgovoru se navodi i da Srbija ne poštuje Pravila Mehanizma koja nalažu da obaveze države članice imaju prioritet nad bilo kakvim pravnim preprekama za predaju optuženog ili pritvorenog svedoka.¹¹⁸

U odluci iz aprila 2021. godine, MRMKS je konstatovao da Srbija u svojim podnescima ponavlja stav da pravne prepreke u nacionalnom zakonodavstvu sprečavaju izručenje okrivljenih i da je spremna da preduzme krivično gonjenje i podsetio da je taj stav Srbije u prethodnim odlukama razmotren i odbačen, da vođenje postupka u Srbiji nije relevantan faktor, te je zaključio da Srbija nije postupila u skladu sa svojim obavezama i zatražio od predsednika MRMKS da o tome obavesti Savet bezbednosti.¹¹⁹ Odlukom iz septembra 2021. godine, MRMKS je odobrio zahtev prijatelja suda (*amicus curiae*) i naložio da se dokazi svedoka uzmu u vidu specijalnog vanpretresnog iskaza¹²⁰, smatrajući da su ispunjeni uslovi iz Pravilnika¹²¹, te da su preduzeti razumni napori za izvršenje hapšenja i

113 Order assigning Judges to a Bench of the Appeals Chamber MICT-17-111-R90-AR14.1 A105 – A104, 18. 6. 2019. Žalba nije dostupna na sajtu Mehanizma, te FHP nije imao uvid u nju.

114 Decision on Republic of Serbia's Appeal against the Decision Re-Examining the Referral od a Case MICT-17-111-R90-AR14.1 D193 – D185, 24. 2. 2020. godine.

115 Response to Appeal against Decision Re-Examining the Referral of a Case to the Republic of Serbia MICT-17-111-R90-AR14.1 A174 – A169, 18. 7. 2019, par. 20.

116 Pravilnik o postupku i dokazima, izmenjen i dopunjen 26. 2. 2024. godine, dostupan na: <https://www.irmct.org/sites/default/files/documents/mict1-rev-8-BCS.pdf> (posećeno 13. 9. 2024. godine), pravilo 60.

117 Rezolucija 1966 (2010) usvojena od strane Saveta bezbednosti na njegovom 6463. zasjedanju dana 22. 12. 2010. godine, par. 9, dostupno na: https://www.irmct.org/sites/default/files/documents/101222_sc_res1966_statute_en_0.pdf (posećeno 13. 9. 2024. godine).

118 *Ibid.*, par. 21.

119 Decision on Failure of the Republic of Serbia to Execute Arrest Warrants MICT-17-111-R90 D771 – D765, 16. 4. 2021. godine, str. 4 i 5, dostupno na: <https://ucr.irmct.org/LegalRef/CMSDocStore/Public/English/Decision/NotIndexable/MICT-17-111-R90/MS9373R0000638053.pdf> (posećeno 13. 9. 2024. godine).

120 Decision on Amicus Curiae Prosecutor's Request for preservation of evidence by special deposition MICT-17-111-R90-R78.1 D182 – D174, 3. 9. 2021. godine, str. 7.

121 Pravilnik o postupku i dokazima izmenjen 26. 2. 2024. godine, dostupan na: <https://www.irmct.org/sites/default/files/documents/mict1-rev-8-BCS.pdf> (posećeno 13. 9. 2024. godine). Pravilo 78 predviđa da se dokazi mogu čuvati u vidu specijalnog vanpretresnog iskaza za potrebe budućih suđenja ukoliko nalog za hapšenje ne bude izvršen u razumnom roku, a sudija pojedinac se uveri da su ispunjeni sledeći uslovi: a) preduzeti su razumni napori za njegovo izvršenje, b) malo je verovatno da će nalog za hapšenje biti izvršen u razumnom roku i c) to je u interesu pravde.

da oni verovatno neće biti izvršeni u razumnom roku.¹²² Srbija do danas odbija da izruči Petra Jojića i Vjericu Radetu MRMKS (Jovo Ostojić je 2017. godine preminuo).

Budući da domaći sud u najmanje tri slučaja za isto krivično delo – nepoštovanje suda, nije našao da postoje zakonske smetnje za hapšenje i predaju okrivljenih, jasno je da insistiranje Srbije na domaćem zakonodavstvu nije održivo niti adekvatno opravdanje za nepoštovanje međunarodnih obaveza, u ovom slučaju saradnje sa MRMKS.¹²³

Predmet *Šešelji i dr.* (MICT-23-129-I)

U oktobru 2023. godine, MRMKS je podigao optužnicu protiv Vojislava Šešelja, Miljana Damjanovića, Miroljuba Ignjatovića, Ljiljane Mihajlović i Ognjena Mihajlovića zbog nepoštovanja suda u vezi sa predmetima MKSJ i MRMKS. Optuženi se terete da su svesno i voljno ometali sprovođenje pravde, te obelodanjivali informacije za koje su znali da krše sudske naloge, uključujući naloge za zaštitu svedoka, kao i da bez opravdanog razloga nisu ispunili sudske naloge da obustave objavljivanje poverljivih informacija.¹²⁴

Na osnovu obaveze da pre pokretanja sudskog postupka razmotri ustupanje predmeta vlastima države, a imajući u vidu interese pravde i ekspeditivnosti¹²⁵, MRMKS je 29. februara 2024. godine odlučio da predmet ustupi Srbiji.¹²⁶ Prilikom donošenja odluke MRMKS je uzeo u obzir stav Srbije da je „voljna i pripremljena” da preuzme predmet¹²⁷, kao i da su optuženi voljni da im se sudi u Srbiji i da su potvrdili da će pristupiti sudu ako budu pozvani.¹²⁸ I pored rezervi u vezi sa tim da li je Srbija dovoljno pokazala da ima pravni okvir koji inkriminiše dela iz optužnice¹²⁹, predmet je ustupljen Srbiji, uz oslanjanje na mogućnost povlačenja ustupanja¹³⁰ ukoliko se postupak ne sprovede u razumnom roku ili sud u Srbiji utvrdi da nije nadležan za krivično gonjenje.¹³¹ Ovo je prvi predmet za nepoštovanje suda koji je ustupljen Republici Srbiji. U izveštajnom periodu JTRZ nije objavilo optužnicu, ali ni informaciju da li mu je predmet uopšte stigao.

27

122 Decision on Amicus Curiae Prosecutor's Request for preservation of evidence by special deposition MICT-17-111-R90-R78.1 D182 – D174, 3. 9. 2021. godine, str. 6.

123 *Peti izveštaj o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, FHP, decembar 2019. godine, str. 45.

124 Indictment MICT-23-129-I 161, D161-D120, 5. 10. 2023, par. 6.

125 Statut MRMKS, 22. decembar 2010. godine, član 1 (4)(a) i član 6(1).

126 Odluka o prosleđivanju predmeta Republici Srbiji, MICT-23-129-I 10/242 TER, D10-1/242 TER, 29. 2. 2024.

127 *Ibid.*, par. 12.

128 *Ibid.*, par. 20.

129 *Ibid.*, par. 16.

130 Pravilnik o postupku i dokazima, izmenjen i dopunjen 26. februara 2024. godine, Pravilo 14 (C).

131 *Ibid.*, par. 18

Unapređenje regionalne i šire međunarodne saradnje i drugih mehanizama u službi tranzicione pravde

Posebni cilj 5: *Unapređenje regionalne i šire međunarodne saradnje i drugih mehanizama u službi tranzicione pravde.*¹³²

Od 18 optužnica koje je JTRZ podiglo nakon usvajanja Nacionalne strategije, 8 optužnica nisu rezultat istraga JTRZ, već su ustupljene iz BiH.¹³³

Osim broja optužnica, kvantitativni podatak koji ukazuje na intenzitet regionalne saradnje predstavlja i broj zahteva za pružanje međunarodne pravne pomoći. Tako je u izveštajnom periodu Tužilaštvo BiH podnelo 135 zahteva JTRZ (od toga je 96 zahteva kojima je udovoljeno), dok je JTRZ podnelo 738 zahteva Tužilaštvu BiH (od toga je 618 zahteva kojima je udovoljeno).¹³⁴ JTRZ je Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske podnelo 286 zahteva (na 209 zahteva je odgovoreno), dok je Državno odvjetništvo Republike Hrvatske podnelo JTRZ 63 zahteva (na 35 zahteva je udovoljeno).¹³⁵

Specijalno državno tužilaštvo Republike Crne Gore podnelo je JTRZ 5 zahteva za pružanje pravne pomoći (na 3 zahteva za pružanje pravne pomoći je odgovoreno). JTRZ je u istom periodu podnelo 5 zahteva za pružanje pravne pomoći Specijalnom državnom tužilaštvu Republike Crne Gore (na svih 5 zahteva za pružanje pravne pomoći je odgovoreno).¹³⁶

28

Ovome treba dodati i broj od 46 zahteva koje je JTRZ uputilo Specijalnom tužilaštvu EULEKS, u skladu sa *Procedurama uzajamne pravne pomoći*.¹³⁷ Tužilaštvo u svom odgovoru na upit FHP navodi da ni na jedan od ovih zahteva nije dobilo odgovor.¹³⁸

132 *Nacionalna strategija za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026. godine*, septembar 2021. godine, str. 59–60.

133 Odgovor JTRZ na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, PI. br. 12/24 od 16. 10. 2024. godine, str. 2. Predmeti u kojima su optužnice ustupljene iz BiH su: KTO 7/21 protiv Milenka Karlice i Željka Novakovića, KTO 4/22 protiv Jove Jandrića i Slobodana Pekeza, KTO 5/22 protiv Slađana Tasića, KTO 8/22 protiv Milorada Kotura, KTO 9/22 protiv Novaka Stjepanovića, KTO 11/22 protiv Lazara Mutlaka, KTO 1/23 protiv Ilije Krčmara, Svetislava Račića, Željka Bajića, Nikole N. Čuka i Nikole D. Čuka.

134 Odgovor JTRZ na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, PI. br. 6/24 od 2. 7. 2024. godine, str. 2.

135 *Ibid.*

136 *Ibid.*

137 Odgovor JTRZ na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, PI. br. 6/24 od 2. 7. 2024. godine, str. 2; o saradnji JTRZ i EULEKS videti na zvaničnoj internet prezentaciji JTRZ odeljak *Međunarodna saradnja*, dostupno na: <http://www.tuzilastvorz.org.rs/sr/saradnja/me%C4%91unarodna-saradnja> (posećeno 16. 8. 2024. godine).

138 Odgovor JTRZ na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, PI. br. 6/24 od 2. 7. 2024. godine, str. 2.

Međutim, treba imati na umu da je u junu 2018. godine izmenjen mandat Misije EULEKS.¹³⁹ Prema odluci Saveta EU, mandat Misije EULEKS se sastoji od nadgledanja i savetovanja pravosuđa, Korektivne službe, kao i od podrške Specijalnom sudu i implementaciji sporazuma postignutih u okviru dijaloga o normalizaciji odnosa između Kosova i Srbije.¹⁴⁰ Imajući u vidu izmenjene okolnosti, u kojima je mandat Misije EULEKS sveden na nadgledanje i savetovanje, FHP smatra da je neophodno uspostaviti mehanizam koji će omogućiti komunikaciju i saradnju TRZ i Tužilaštva Kosova.

U izveštajnom periodu podignuta je samo jedna optužnica za ratne zločine počinjene na Kosovu, protiv Petrita Dule, koga je JTRZ teretilo da je kao pripadnik OVK počinio ratni zločin protiv civilnog stanovništva.¹⁴¹ Postupak je pravnosnažno okončan presudom Apelacionog suda u Beogradu kojom se okrivljeni oslobađa optužbe usled nedostatka dokaza.¹⁴² Apelacioni sud je našao da je prvostepeni sud presudu zasnovao isključivo na iskazima oštećenog i svedoka, datim u predistražnom postupku¹⁴³, što, prema odredbama tada važećeg ZKP, nije mogao učiniti, budući da su se ovako pribavljeni iskazi mogli koristiti u postupku, ali se na njima sudska odluka nije mogla zasnivati.¹⁴⁴ Postavlja se pitanje opravdanosti vođenja ovakvog postupka i toga do koje mere je JTRZ pribavilo adekvatne dokaze za podizanje optužnice, budući da se optužnica temeljila na iskazima oštećenog i svedoka datim policiji 2011. godine, a da se zbog vremena kada su ti iskazi uzeti, na njima sudska odluka nije mogla zasnovati.¹⁴⁵

U izveštajnom periodu na graničnim prelazima uhapšeno su dva lica albanske nacionalnosti protiv kojih je JTRZ pokrenulo istragu za ratne zločine počinjene na Kosovu.¹⁴⁶

29

139 Odluka Saveta EU od 8. juna 2018. godine kojom se menja mandat EULEKS: *Council decision CFSP 2018/856 of 8 June 2018 amending Joint Action 2008/124/CFSP on the European Union Rule of Law Mission in Kosovo*, EULEX KOSOVO, član 2. stav 5, dostupno na: <https://www.eulex-kosovo.eu/eul/repository/docs/CouncilDecision-203336.pdf> (posećeno 16. 8. 2024. godine).

140 *Ibid.*

141 Predmet KTO br. 6/22, dostupno na: <https://www.tuzilastvorz.org.rs/sr/%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%B8/%D0%BE%D0%BF%D1%82%D1%83%D0%B6%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B5/%D0%BA%D1%82%D0%BE-622> (posećeno 17. 9. 2024. godine).

142 Presuda Apelacionog suda u Beogradu – Odeljenje za ratne zločine Kž1-Po2 1/23 od 7. 4. 2023. godine, dostupno na: <https://www.hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2023/10/Kz1-Po2-1-23.pdf> (posećeno 17. 9. 2024. godine).

143 *Ibid.*, str. 4.

144 Zakonik o krivičnom postupku („Službeni list SRJ”, br. 70/2001 i 68/2002 i „Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 58/2004, 85/2005, 115/2005, 85/2005 – dr. zakon, 49/2007, 20/2009 – dr. zakon, 72/2009 i 76/2010), član 504d, stav 4. Trenutno važeći ZKP (član 604. stav 1) propisuje da će se zakonitost radnji preduzetih pre početka njegove primene, 15. 1. 2012. godine, za krivična dela u kojima postupa TRZ, ocenjivati prema odredbama ranije važećeg ZKP.

145 *Izveštaj o suđenjima za ratne zločine u Srbiji tokom 2023 godine*, FHP, maj 2023. godine, str. 219, dostupno na: https://www.hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2024/05/Godisnji_izvestaj_o_sudjenjima_za_ratne_zlocine_u_Srbiji_tokom_2023.pdf (posećeno 19. 9. 2024. godine)

146 Pogledati saopštenja na internet stranici JTRZ.

Rad JTRZ u pogledu procesuiranja zločina počinjenih na Kosovu je neadekvatan i u potpunosti u skladu sa trendom neefikasnog rada tužilaštva i malog broja optužnica.¹⁴⁷ Neproporcionalnost broja i strukture predmeta, kada je reč o nacionalnoj pripadnosti optuženih i žrtava, ni izbliza ne odražava karakter počinjenih zločina i razmere stradanja albanskih i drugih nesrpskih civila tokom oružanog sukoba na Kosovu.¹⁴⁸ Tužilaštvo je poslednju optužnicu za zločine nad albanskim civilima podiglo 2013. godine. Samo tokom 2013. godine FHP je podneo 9 krivičnih prijava za zločine počinjene u Peći, Maloj Kruši, Savinim Vodama, Vučitrnu, Godenu, Kraljanima, Landovici, Pokleku i Đakovici. Za te zločine do danas nije podignuta nijedna optužnica.¹⁴⁹

Podaci o broju poslatih i primljenih zahteva za pružanje međunarodne pravne pomoći, kao kvantitativni podaci, ukazuju na dinamiku i održavanje komunikacije između tužilaštava nadležnih za procesuiranje ratnih zločina u regionu. Ipak, oni nisu pokazatelj sadržine ove saradnje i na osnovu njihovog broja nije moguće izvesti zaključke o kvalitetu regionalne saradnje ili potencijalnom prostoru za njeno unapređenje.

Stanje regionalne saradnje može se sagledati i kroz jedini sporazum o priznanju krivičnog dela koji je JTRZ u izveštajnom periodu zaključilo sa Miomirom Jasikovcem.¹⁵⁰ Samo 10 dana pre nego što je JTRZ podiglo optužnicu za ratni zločin protiv civilnog stanovništva, Tužilaštvo BiH je takođe podiglo optužnicu protiv Jasikovca, koja se odnosi na isti događaj, ali za krivično delo genocida. Optužnicom Tužilaštva BiH obuhvaćen je stvarni broj žrtava, oko 2300, za razliku od optužnice JTRZ, gde je taj broj višestruko smanjen, uz izostavljanje navoda da se događaji odnose na Srebrenicu.¹⁵¹ Tužilaštvo nije sačekalo da Jasikovac ne bude dostupan pravosuđu BiH, pa da mu predmet bude ustupljen, već je odmah podiglo optužnicu.¹⁵² Sporazum o priznanju krivičnog dela zaključen je istog dana kada je optužnica i podignuta. Takvim postupanjem JTRZ izigrava regionalnu saradnju u procesuiranju ratnih zločina, te umanjuje značaj zahteva za pružanje međunarodne pravne pomoći i obesmišljava napor uložen u postizanje sporazuma o saradnji sa institucijama iz regiona.

30

147 Pogledati Izveštaje o suđenjima za ratne zločine u Srbiji tokom 2021, 2022. i 2023. godine, koji su dostupni na internet prezentaciji FHP: <http://www.hlc-rdc.org/?cat=223> (posećeno 17. 9. 2024. godine).

148 *10 godina procesuiranja ratnih zločina u Srbiji – Konture pravde, Analiza procesuiranja ratnih zločina u Srbiji u periodu od 2004. do 2013. godine*, FHP, septembar 2014. godine, str. 17. i 18.

149 Pogledati saopštenje FHP povodom prvostepene presude u ponovljenom postupku u predmetu Čuška/Qushk, dostupno na: <http://www.hlc-rdc.org/?p=39621> (posećeno 17. 9. 2024. godine).

150 Predmet br. KTO 10-22. Predmet je dostupan na internet prezentaciji FHP: <https://www.hlc-rdc.org/Transkripti/srebrenica-III.html> (posećeno 20. 9. 2024. godine).

151 *Izveštaj o suđenjima za ratne zločine u Srbiji tokom 2023. godine*, FHP, maj 2024. godine, str. 221–224, dostupno na: <http://www.hlc-rdc.org/?p=39701> (posećeno 6. 11. 2024).

152 *Ibid.*, str.224.

Iz analize dosadašnjih zaključenih sporazuma o priznanju krivičnog dela, primetno je da je JTRZ sporazum o priznanju krivičnog dela zaključilo istog dana kada je i podiglo optužnicu samo sa optuženim Miommirom Jasikovcem i Branom Gojkovićem, čije su inkriminisane radnje takođe vezane za Srebrenicu i ubistva zarobljenika.¹⁵³

Suđenja u odsutnosti

Tokom 2022. godine JTRZ je podiglo dve optužnice protiv državljana Republike Hrvatske koji nisu dostupni državnim organima Republike Srbije i po prvi put predložilo da se sudi u odsutnosti. Tako je u odsutnosti izrečena prvostepena presuda okrivljenom Branku Tuniću u predmetu *Zagreb* (K. Po2 6/21).¹⁵⁴ Tokom izveštajnog perioda je to bilo jedino suđenje u odsutnosti koje se vodilo u Odeljenju za ratne zločine Višeg suda u Beogradu.

Praksa suđenja u odsutnosti za ovu vrstu krivičnih dela nije nepoznata u regionu, ali je gotovo uvek nailazila na oštre osude, kako u domaćoj, tako i u međunarodnoj javnosti. Iako je ovakva vrsta postupka predviđena domaćim krivičnim zakonodavstvom, Fond za humanitarno pravo smatra da ga u postupcima za ratne zločine ne treba primenjivati, već da ovakve slučajeve treba rešavati putem regionalne saradnje.

Veliki broj ratnih zločina koji još uvek nisu procesuirani ukazuje na to da i dalje ima puno prostora za unapređenje regionalne saradnje. Prema informacijama koje je JTRZ dostavilo FHP, u fazi predistrage ukupno je 27 predmeta (protiv 70 lica), dok je u fazi istrage ukupno 28 predmeta (protiv 82 lica).¹⁵⁵ Osim toga, činjenica da razmenjeni predmeti ne uključuju predmete protiv visokorangiranih počinitelaca ukazuje i na nedostatak poverenja između tužilaštava u regionu.

Unapređenje dijaloga

Ni za jednu od aktivnosti čiji je cilj „unapređenje dijaloga ... između institucija zaduženih za sprovođenje ove strategije, akademske zajednice i organizacija civilnog društva”¹⁵⁶ ne bi se moglo reći da može uspešno doprineti cilju, ako se imaju u vidu i način na koji su predviđene, ali i način na koji su sprovedene. U trenutku pripreme ovog izveštaja poslednji

153 *Ibid.*

154 Više o predmetu *Zagreb* je dostupno na internet prezentaciji FHP: <https://www.hlc-rdc.org/Transkripti/zagreb.html> (posećeno 6. 8. 2024. godine).

155 Odgovor JTRZ na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, Pl. br. 12/24 od 16. 10. 2024. godine, str. 2.

156 *Akcioni plan za sprovođenje Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina za period od 2021. do 2026. godine* („Službeni glasnik Republike Srbije”, broj 97/2021), aktivnosti 5.3.1–5.3.3.

dostupan izveštaj o sprovođenju Nacionalne strategije je izveštaj br. 5¹⁵⁷, koji pokriva period do 31. marta 2023. godine, dok javnog predstavljanja izveštaja o sprovođenju Strategije na godišnjem nivou nije bilo, što kao aktivnost nije ni obuhvaćeno Izveštajem.¹⁵⁸ Ostaje nejasno kako samo objavljivanje i predstavljanje izveštaja o sprovođenju Strategije doprinose unapređenju ovog dijaloga.

Kada je reč o organizaciji stručnih skupova iz oblasti obuhvaćenih Strategijom, trebalo bi da na skupovima učestvuju i predstavnici akademske zajednice i organizacija civilnog društva, s obzirom na to u okviru koje mere je ova aktivnost predviđena. Međutim, institucije koje Strategiju sprovode komuniciraju samo sa drugim regionalnim i međunarodnim institucijama¹⁵⁹, te se ni za ovu aktivnost nikako ne bi smelo navesti da se uspešno sprovodi. FHP smatra da u pogledu unapređenja dijaloga sa akademskom zajednicom i organizacijama civilnog društva nikakvog pomaka nije bilo.

Unapređenje javnog diskursa o suđenjima za ratne zločine

Za razliku od prve Nacionalne strategije kada je unapređenje ukupnog odnosa društva prema suđenjima za ratne zločine predstavljao poseban cilj, Strategija sada u okvir posebnog cilja Regionalna i međunarodna saradnja kao posebnu meru predviđa „unapređenje javnog diskursa o suđenjima za ratne zločine i važnosti unapređenja regionalne saradnje u kontekstu tranzicione pravde”¹⁶⁰

32

Deo aktivnosti u okviru ove mere jeste ažurno postupanje po zahtevima za pristup informacijama od javnog značaja, kako JTRZ, tako i Višeg suda i Apelacionog suda u Beogradu, što je samo po sebi kao aktivnost suviše buduću da su zakonom svi organi obavezani da u propisanom roku na zahteve odgovaraju.¹⁶¹

U izveštajnom periodu JTRZ nije organizovalo nijednu konferenciju za medije¹⁶² na kojoj bi javnost izvestilo o svom radu, pa je u odnosu na početnu, vrednost aktivnosti ostala nepromenjena, odnosno 0. Kada je reč o redovnom ažuriranju internet stranice JTRZ, i pored toga što se navodi da se aktivnost uspešno sprovodi, FHP zapaža da ni minimalni prag transparentnosti u radu Tužilaštva nije ostvaren. Tako su, na primer, na sajtu JTRZ

157 Na dan 4. 11. 2024. godine je na zvaničnoj internet prezentaciji Ministarstva pravde bilo dostupno pet izveštaja Radnog tela, na srpskom i na engleskom jeziku; dostupno na: <https://www.mpravde.gov.rs/tekst/17978/izvestaj-o-sprovođenju-nacionalne-strategije-za-procesuiranje-ratnih-zlocina.php>.

158 *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 78–80.

159 *Ibid.*

160 *Nacionalna strategija za procesuiranje ratnih zločina za period 2021–2026*, septembar 2021. godine, str. 60.

161 *Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja („Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 120/2004, 54/2007, 104/2009, 36/2010 i 105/2021)*, član 16.

162 *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 83.

u okviru informacija ko su nosioci javnotužilačke funkcije navedeni nepotpuni podaci¹⁶³, dok JTRZ na pitanja u vezi sa tužiocima koji zastupaju optužnice ne dostavlja precizne podatke.¹⁶⁴

Kada je reč o ažuriranju podataka na stranici Višeg suda, u delu koji se odnosi na najave suđenja ne objavljuju se informacije o svim predstojećim suđenjima za ratne zločine, već samo o onim za koje je „javnost zainteresovana”.¹⁶⁵ S obzirom na to da je unapređenje javnog diskursa o suđenjima za ratne zločine postavljeno kao cilj, nelogičnim se čini da Viši sud vrši selekciju slučajeva za koje je javnost zainteresovana, umesto da objavljuje raspored svih suđenja za ratne zločine, naročito imajući u vidu da takvih suđenja nije puno. Ovde je takođe važno napomenuti da na zvaničnom Portalu pravosuđa Srbije¹⁶⁶ nema upisnika za predmete ratnih zločina. Aktivnosti koje su predviđene Akcionim planom nisu adekvatne za unapređenje javnog diskursa o suđenjima za ratne zločine, već se svode na minimum informacija koje nadležne institucije treba da pruže.

Imajući u vidu napred navedeno, FHP je stava da u izveštajnom periodu nije došlo do unapređenja javnog diskursa o suđenjima za ratne zločine, naročito kada se uzmu u obzir politička relativizacija zločina, veličanje ratnih zločinaca i negiranje sudski utvrđenih činjenica. Pa je tako, recimo, krajem decembra 2021. godine vojnom spomenicom odlikovan general u penziji Vinko Pandurević, koji je pred MKSJ osuđen za zločin protiv čovečnosti i ratne zločine počinjene u Srebrenici, u julu 1995. godine.¹⁶⁷ Pored toga, na parlamentarnim i predsedničkim izborima 2022. godine¹⁶⁸, odnosno parlamentarnim i gradskim izborima 2023. godine¹⁶⁹ kandidovao se i osuđeni ratni zločinac Vojislav Šešelj, a medijski prostor je redovno ustupan osuđenim ratnim zločincima; Vladimir Lazarević,

33

163 Pogledati sekciju *O nama – Biografije* na internet prezentaciji TRZ: <https://www.tuzilastvorz.org.rs/> (posećeno 23. 9. 2024. godine). Na sajtu je navedeno da javnotužilačku funkciju, pored V.D. glavnog javnog tužioca, obavlja još šest tužilaca, dok prema odgovoru TRZ na zahtev o informacijama od javnog značaja, pored V.D. glavnog javnog tužioca, ima još deset javnih tužilaca.

164 Odgovor JTRZ na zahtev FHP za pristup informacijama od javnog značaja, PI. br. 6/24 od 2. 7. 2024. godine, str. 1. JTRZ je u odgovoru na pitanje koliko optužnica zastupa svaki od tužilaca propustilo da navede tužioca Bruna Vekarića, koji je u izveštajnom periodu, prema informacijama koje FHP poseduje, zastupao optužnice KTRZ-4/10 i KTO br. 2/15. Pogledati sekciju *Pojedinačni predmeti* na internet prezentaciji FHP: <http://www.hlc-rdc.org/?cat=234>, predmeti *Čuška/Qyshk* i *Srebrenica* (posećeno 23. 9. 2024. godine).

165 *Izveštaj broj 5. o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina*, str. 83 i 84.

166 Portal pravosuđa obuhvata predmete svih osnovnih, viših, apelacionih sudova u Srbiji i Vrhovnog suda Srbije, gde se na osnovu broja predmeta može dobiti informacija o fazi u kojoj je postupak, svim preduzetim radnjama u postupku i informacija o predstojećoj radnji u postupku.

167 *Izveštaj o suđenjima za ratne zločine u Srbiji tokom 2022. godine*, FHP, 2023. godine, str. 9, dostupno na: <http://www.hlc-rdc.org/?p=38828> (posećeno 1. 11. 2024. godine).

168 *Ibid.*, str.22.

169 *Izveštaj o suđenjima za ratne zločine u Srbiji tokom 2023. godine*, FHP, maj, 2024. godine, str. 22, dostupno na: <http://www.hlc-rdc.org/?p=39701> (posećeno 1. 11. 2024. godine).

Veselin Šljivančanin i Nebojša Pavković su samo neki od njih.¹⁷⁰ S obzirom na ovakav politički odnos prema ratnim zločinima, institucije bi morale biti te koje će o suđenjima za ratne zločine više govoriti, što se u izveštajnom periodu nije moglo videti.

170 *Ibid.*, str. 19–23.

Prilog

Tabelarni prikaz realizacije aktivnosti

UNAPREĐENJE EFIKASNOSTI POSTUPAKA ZA RATNE ZLOČINE		
1.1. Unapređenje efikasnosti rada Tužilaštva za ratne zločine u okviru postojećih kapaciteta, uključujući afirmisanje primene instituta sporazuma o priznanju krivičnog dela i sporazuma o svedočenju; unapređenje poverljivosti procesa istrage i pokretanja finansijskih istraga, odnosno podnošenja zahteva za privremeno/trajno oduzimanje imovinske koristi stečene krivičnim delom		
Aktivnost	Rok	Status
1.1.1. Usvajanje revidirane Tužilačke strategije za istragu i gonjenje ratnih zločina, sa važenjem do 2026. godine	4. kvartal 2021. godine	Implementirano
1.1.2. Kontinuirano afirmisanje instituta sporazuma o priznanju krivičnog dela i sporazuma o svedočenju, kroz spremnost Tužilaštva za ratne zločine da inicira primenu ovih instituta kada god to okolnosti slučaja i normativni okvir dozvoljavaju	Kontinuirano	Implementirano delimično
1.1.3. Saradnja Tužilaštva za ratne zločine, SORZ i Jedinice za finansijske istrage MUP-a u prikupljanju podataka radi otkrivanja imovine koja je u očiglednoj nesrazmeri sa nezakonitim prihodima okrivljenog (član 3. stav 1. tačka 2. Zakona o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela), kada okolnosti i do tada prikupljeni podaci to ukazuju	Kontinuirano	Neimplementirano

Aktivnost	Rok	Status
1.1.4. Iniciranje organizovanja okruglih stolova radi razmene iskustva sa javnim tužilaštvima i sudovima, kako domaćim tako i onim iz regiona, uz učešće međunarodnih organizacija i institucija sa temom primene instituta sporazuma o priznanju krivičnog dela i o svedočenju okrivljenog, kao i na temu finansijskih istraga	Kontinuirano	Implementirano delimično
1.1.5. Kontinuirano praćenje pozitivnih propisa i njihova primena kroz sprovođenje mere za zaštitu podataka od neovlašćenog pristupa, objavljivanja i svake druge zloupotrebe, u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti	Kontinuirano	Implementirano delimično
1.1.6. Iniciranje organizovanja stručnog usavršavanja zaposlenih u TRZ na temu poverljivosti procesa istrage u kontekstu odnosa sa javnošću, zajedno sa predstavnicima Jedinice za zaštitu i Službe za otkrivanje ratnih zločina i nadležnih sudova i u skladu sa aktivnošću iz Revidiranog Akcionog plana za Poglavlje 23	Kontinuirano	Implementacija u toku

1.2. Unapređenje institucionalnih i administrativnih kapaciteta Tužilaštva za ratne zločine u skladu sa revidiranim Akcionim planom za Poglavlje 23

Aktivnost	Rok	Status
1.2.1. Izrada nacрта izmena kadrovskeg plana i predlog izmena sistematizacije radnih mesta u Tužilaštvu za ratne zločine radi povećanja broja radnih mesta tužilačkih pomoćnika i administrativnog osoblja, kroz inicijativu prema Ministarstvu pravde	4. kvartal 2021. godine	Implementirano delimično
1.2.2. Izbor dodatnih zamenika Tužioca za ratne zločine	3. kvartal 2022. – 3. kvartal 2026. godine	Neimplementirano
1.2.3. Stupanje na funkciju izabranih dodatnih zamenika tužioca za ratne zločine	3. kvartal 2022. – 3. kvartal 2026. godine	Neimplementirano
1.2.4. Angažo-vanje IKT stručnjaka u Tužilaštvu za ratne zločine	2. kvartal 2022. godine	Neimplementirano
1.2.5. Jačanje kapaciteta Tužilaštva za ratne zločine kroz stručno usavršavanje zamenika tužioca za ratne zločine i drugih zaposlenih učešćem u obukama iz oblasti međunarodnog krivičnog i međunarodnog humanitarnog prava i iz oblasti komunikacijskih veština	Kontinuirano	Implementirano delimično
1.2.6. Organizacija studijskih poseta i razmena iskustava i najboljih praksi	Kontinuirano	Nema informacija

1.3. Unapređenje infrastrukturnih kapaciteta Tužilaštva za ratne zločine, uključujući redovnu nabavku IKT opreme potrebne za efikasno funkcionisanje sistema upravljanja predmetima (SAPO) i formiranje baze podataka Tužilaštva za ratne zločine (po ugledu na ZyLab bazu podataka)		
Ativnost	Rok	Status
1.3.1. Početak korišćenja SAPO sistema upravljanja predmetima u Tužilaštvu za ratne zločine.	3. kvartal 2021. godine	Nema informacija
1.3.2. Izrada analize trenutnog stanja IKT opreme i potreba Tužilaštva za ratne zločine.	4. kvartal 2021. godine	Nema informacija
1.3.3. Kontinuirana nabavka IKT opreme u skladu sa rezultatima analize iz aktivnosti 1.3.2.	Kontinuirano	Nema informacija
1.3.4. Organizacija obuka za korišćenje nove IKT opreme u kontekstu uvođenja SAPO softvera	3. kvartal 2021. godine–1. kvartal 2022. godine	Implementirano delimično
1.3.5. Kontinuirana digitalizacija dokumentacije Tužilaštva za ratne zločine	Kontinuirano	Nema informacija

1.4 Osnaživanje saradnje sa Komisijom za nestala lica, Jedinicom za zaštitu i Službom za otkrivanje ratnih zločina, kao i sa drugim državnim organima, radi što efikasnijeg procesuiranja ratnih zločina kroz aktivnosti bliže određene Tužilačkom strategijom		
Aktivnost	Rok	Status
1.4.1. Organizacija zajedničkih obuka sa ciljem jačanja kapaciteta za zajedničko delovanje u pojedinačnim predmetima	Kontinuirano	Implementacija u toku

Aktivnost	Rok	Status
1.4.2. Održavanje redovnih mesečnih sastanaka sa ciljem efektivne razmene informacija i konsultacija, kako u pogledu postupanja u pojedinačnim predmetima, tako i u pogledu identifikacije mehanizma unapređenja saradnje po postojećim sporazumima i protokolima o saradnji potpisanih sa Komisijom za nestala lica, Jedinicom za zaštitu svedoka i Službom za otkrivanje ratnih zločina	Kontinuirano	Implementacija u toku

1.5 Unapređenje efikasnosti Tužilaštva za ratne zločine u postupcima pružanja pravne pomoći u razumnom roku između domaćih i stranih državnih organa koji postupaju u predmetima ratnih zločina

Aktivnost	Rok	Status
1.5.1. Efikasno postupanje Tužilaštva za ratne zločine u postupcima pružanja pravne pomoći u razumnom roku sa Tužilaštvom BiH	Kontinuirano	Implementacija u toku
1.5.2. Efikasno postupanje Tužilaštva za ratne zločine u postupcima pružanja pravne pomoći u razumnom roku sa Državnim odvjetnitvom Republike Hrvatske	Kontinuirano	Implementacija u toku
1.5.3. Efikasno postupanje Tužilaštva za ratne zločine u postupcima pružanja pravne pomoći u razumnom roku sa Vrhovnim državnim tužilaštvom Crne Gore	Kontinuirano	Implementacija u toku

Aktivnost	Rok	Status
1.5.4. Efikasno postupanje Tužilaštva za ratne zločine u postupcima pružanja pravne pomoći u razumnom roku u kontekstu saradnje sa Misijom evropske vladavine prava na AP KiM (EULEKS) i Privremenim institucijama samouprave u Prištini, u skladu sa Zaključkom Vlade Republike Srbije 05 broj 018-1862/2013-1 od 07.03.2012. godine, kojim je usvojen tekst Procedura uzajamne pravne pomoći	Kontinuirano	Implementirano delimično
1.5.5. Efikasno postupanje za ratne zločine u postupcima pružanja pravne pomoći u razumnom roku tužilaštvima drugih država (pored tužilaštava iz aktivnosti 1.5.1-1.5.4)	Kontinuirano	Implementacija u toku

1.6 Unapređenje kapaciteta Službe za otkrivanje ratnih zločina kroz dalja ulaganja u službena vozila i modernizaciju računarske opreme

Aktivnost	Rok	Status
1.6.1. Nabavka dodatne računarske opreme za potrebe Službe za otkrivanje ratnih zločina	Kontinuirano	Nema informacija
1.6.2. Nabavka dodatnih vozila za potrebe Službe za otkrivanje ratnih zločina	Kontinuirano	Nema informacija
1.6.3. Organizacija obuka za korišćenje novonabavljene opreme	Kontinuirano	Nema informacija

1.7 Unapređenje infrastrukturnih kapaciteta Posebnog odeljenja za ratne zločine Višeg suda u Beogradu, kroz obezbeđenje nove, savremene opreme za rad, prvenstveno u pogledu uspostavljanja nesmetane videokonferencijske veze tokom pretresa

Aktivnost	Rok	Status
1.7.1. Kontinuirana nabavka i održavanje računarske opreme za potrebe Posebnog odeljenja za ratne zločine Višeg suda u Beogradu	Kontinuirano	Implementacija u toku
1.7.2. Kontinuirano održavanje i modernizacija opreme neophodne za nesmetano funkcionisanje videokonferencijske veze kao preduslova efikasnosti suđenja za ratne zločine	Kontinuirano	Nema informacija
1.7.3. Sprovođenje obuka za upotrebu IKT opreme	Kontinuirano	Implementirano delimično

41

1.8 Unapređenje infrastrukturnih kapaciteta Posebnog odeljenja za ratne zločine Apelacionog suda u Beogradu, kroz modernizaciju i nabavku IKT opreme, odnosno obezbeđenje tehničkih uslova za uspostavljanje videokonferencijske veze između postupajućeg sudije u predmetima ratnih zločina i oštećenih, kao i mogućnost audio snimanja toka suđenja i skidanje transkripata, usled čega bi se izbegle moguće greške i nejasnoće i efikasnije vodio postupak

Aktivnost	Status	Rok
1.8.1. Kontinuirana nabavka i održavanje računarske opreme za potrebe Posebnog odeljenja za ratne zločine Apelacionog suda u Beogradu	Kontinuirano	Nema informacija

Aktivnost	Rok	Status
1.8.2. Kontinuirano održavanje i modernizacija opreme neophodne za nesmetano funkcionisanje videokonferencijske veze kao preduslova efikasnosti suđenja za ratne zločine	Kontinuirano	Nema informacija
1.8.3. Izrada procene troškova za nabavku opreme neophodne za snimanje suđenja i bezbedno pohranjivanje i čuvanje audio zapisa i skidanje transkripata	2-3. kvartal 2022. godine	Implementirano
1.8.4. Sprovođenje obuka za upotrebu IKT opreme	Kontinuirano	Nema informacija

UNAPREĐENJE ZAŠTITE I PODRŠKE OŠTEĆENIMA I SVEDOCIMA UPOSTUPCIMA ZARATNE ZLOČINE

2.1 Unapređenje normativnog okvira kojim se uređuje sprovođenje Programa zaštite, kroz izmene i dopune Zakona o Programu zaštite učesnika u krivičnom postupku i pratećih podzakonskih akata, kao i donošenje podzakonskih akata kojima se uređuje način sprovođenja programa zaštite

Aktivnost	Rok	Status
2.1.1. Formiranje sektorske radne grupe sa ciljem identifikacije ključnih problema u sprovođenju programa zaštite i izrade nacrtu neophodnih izmena normativnog okvira, uključujući listu preporuka za dalje unapređenje normativnog okvira. Ista aktivnost kao 2.3.1.	4. kvartal 2022. godine	Implementirano
2.1.2. Izrada nacrtu izmena i dopuna Zakona o Programu zaštite učesnika u krivičnom postupku.	3. kvartal 2023. godine	Neimplementirano

Aktivnost	Rok	Status
2.1.3. Izrada i donošenje podzakonskih akata kojima se uređuje način sprovođenja programa zaštite i način korišćenja sredstava za sprovođenje Zakona.	3. kvartal 2023. godine – 1. kvartal 2024. godine	Neimplementirano
2.1.4. Izrada i donošenje podzakonskog akta u vezi sa primenom mere zaštite Promena identiteta	3. kvartal 2023. godine – 1. kvartal 2024. godine	Nema informacija
2.1.5. Sprovođenje obuka za primenu izmenjenog normativnog okvira	2-3. kvartal 2024. godine	Nema informacija

2.2 Unapređenje administrativnih i materijalno-tehničkih kapaciteta Jedinice za zaštitu svedoka

Aktivnost	Rok	Status
2.2.1. Nabavka računarske opreme za potrebe Jedinice za zaštitu svedoka	Kontinuirano	Nema informacija
2.2.2. Nabavka naoružanja zaštitne opreme, specijalnih vozila, sistema za video nadzor i bezbednu komunikaciju zaštićenih lica, kao i druge tehničke opreme.	Kontinuirano	Implementirano delimično
2.2.3. Kontinuirana organizacija obuke i unapređenje znanja i veština policijskih službenika Jedinice, kroz posebne programe stručnog usavršavanja i osposobljavanja	Kontinuirano	Implementacija u toku

Aktivnost	Rok	Status
2.2.4. Učešće pripadnika Jedinice za zaštitu na seminarima i drugim oblicima obuka, konferencijama i sastancima međunarodnog karaktera i razmenjivanje iskustva u rešavanju problema i najsloženijih situacija sa jedinicama za zaštitu svedoka drugih zemalja	Kontinuirano	Nema informacija

2.3 Unapređenje saradnje nadležnih organa u cilju sprovođenja Programa zaštite

Aktivnost	Rok	Status
2.3.1. Formiranje sektorske radne grupe sa ciljem identifikacije ključnih problema u sprovođenju programa zaštite i neophodnih izmena normativnog okvira, uključujući listu preporuka za dalje unapređenje normativnog okvira Ista aktivnost kao 2.1.1.	4. kvartal 2022. godine	Implementirano
2.3.2. Organizovati zajedničke obuke predstavnika pravosudnih organa i Jedinice, u oblastima vezanim za viktimizaciju, tehnike intervjuja, izrade psihološkog profila učesnika u krivičnom postupku, prepoznavanja psiholoških problema i sl.	Kontinuirano	Implementacija u toku
2.3.3. Nastaviti sa radom zajedničkih strateških timova predstavnika Tužilaštva za ratne zločine i Jedinice, u cilju definisanja zajedničkog delovanja na polju zaštite učesnika u krivičnom postupku i unapređenja nivoa učinka	Kontinuirano	Implementacija u toku

2.4 Unapređenje saradnje vezano za procesnu zaštitu koju svedoci ostvaruju u postupcima pred domaćim, regionalnim i drugim inostranim pravosudnim institucijama

Aktivnost	Rok	Status
2.4.1. Potpisivanje i primena sporazuma o saradnji u oblasti zaštite, podrške i pomoći oštećenima sa sudovima u regionu	Kontinuirano	Neimplementirano
2.4.2. Potpisivanje i primena sporazuma o saradnji u oblasti zaštite, podrške i pomoći oštećenima sa tužilaštvima i sudovima u regionu	Kontinuirano	Implementirano delimično
2.4.3. Organizacija zajedničkih obuka za sudije, tužioce i zaposlene u službama podrške oštećenima i svedocima sa ciljem efikasne primene sporazuma o saradnji i unapređenja procesne zaštite	Kontinuirano	Neimplementirano
2.4.4. Organizacija regionalnih sastanaka za sudije, tužioce i zaposlene u službama podrške oštećenima i svedocima sa ciljem razmene iskustava, prevazilaženja problema i unapređenja procesne zaštite	Kontinuirano	Implementacija u toku

2.5 Dosledna primena Nacionalne strategije za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji za period od 2020-2025. godine sa pratećim Akcionim planom za period 2020-2022. godine u delu koji se odnosi na unapređenje rada službi za pomoć i podršku oštećenima i svedocima pri Višem sudu u Beogradu i Tužilaštvu za ratne zločine u kontekstu uspostavljanja Nacionalne mreže službi podrške

Aktivnost	Rok	Status
<p>2.5.1. Izmena Pravilnika o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta u Tužilaštvu za ratne zločine kojom se predviđa uspostavljanje radnog mesta tužilačkog pomoćnika za pružanje podrške žrtvama i svedcima krivičnih dela.</p> <p>(aktivnost 1.1.6. u Nacionalnoj strategiji za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji)</p>	<p>1-2. kvartal 2023. godine</p>	<p>Nema informacija</p>
<p>2.5.2. Standardizacija rada postojeće službe za pomoć i podršku pri Posebnom odeljenju za organizovani kriminal i Odeljenju za ratne zločine Višeg suda u Beogradu radi uključenja u Nacionalnu mrežu</p> <p>(Aktivnost 1.3.3. u Nacionalnoj strategiji za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji)</p>	<p>1. kvartal 2023. – 4. kvartal 2026. godine</p>	<p>Neimplementirano</p>
<p>2.5.3. Standardizacija rada postojeće službe pri Tužilaštvu za ratne zločine radi uključenja u Nacionalnu mrežu</p> <p>(Aktivnost 1.3.3. u Nacionalnoj strategiji za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji)</p>	<p>1. kvartal 2023. – 4. kvartal 2026. godine</p>	<p>Neimplementirano</p>

Aktivnost	Rok	Status
<p>2.5.4. Sprovođenje obuka o pravima žrtava krivinih dela za policijske službenike, uključujući pripadnike Službe za otkrivanje ratnih zločina, sudije, tužioce i profesionalce angažovane u službama podrške oštećenima i svedocima</p> <p>(Povezana aktivnost 1.4.12. u Nacionalnoj strategiji za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji za period od 2020-2025)</p>	Kontinuirano	Implementacija u toku

2.6 Unapređenje mehanizama za odlučivanje o imovinskopravnom zahtevu u krivičnom postupku kroz kontinuiranu primenu Smernica za unapređenje sudske prakse u postupcima za naknadu štete žrtvama teških krivičnih dela u krivičnom postupku, kao i organizaciju obuka nosilaca pravosudnih funkcija koji postupaju u predmetima ratnih zločina na ovu temu

Aktivnost	Rok	Status
<p>2.6.1. Sprovođenje obuka za javne tužioce i sudije koje postupaju u krivičnim postupcima obučene da primenjuju Smernice za unapređenje sudske prakse u postupcima za naknadu štete žrtvama teških krivičnih dela u krivičnom postupku, usvojene od strane Vrhovnog kasacionog suda</p>	Kontinuirano	Implementacija u toku

Aktivnost	Rok	Status
<p>2.6.2. Izrada jedinstvenog obrasca za podnošenje imovinskopravnog zahteva u krivičnom postupku.</p> <p>(ista aktivnostaktivnost 1.5.3. u Nacionalnoj strategiji za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji za period od 2020-2025)</p>	1. kvartal 2022. godine	Implementirano
<p>2.6.3. Kontinuirana primena Smernica za unapređenje sudske prakse u postupcima za naknadu štete žrtvama teških krivičnih dela u krivičnom postupku i praćenje rezultata primene radi definisanja korektivnih mera.</p> <p>(ista aktivnost 1.5.4. u Nacionalnoj strategiji za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji za period od 2020-2025)</p>	Kontinuirano	Neimplementirano
<p>2.6.4. Pružanje pomoći žrtvama pri popunjavanju obrasca za podnošenje imovinskopravnog zahteva u krivičnom postupku u okviru programa primarne podrške pružene od strane zaposlenih u Službi za pomoć i podršku svedocima i oštećenima.</p> <p>(ista aktivnost 1.5.5. u Nacionalnoj strategiji za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji za period od 2020-2025)</p>	Kontinuirano	Implementirano delimično

Aktivnost	Rok	Status
<p>2.6.5. Pružanje pomoći žrtvama pri popunjavanju obrasca za podnošenje imovinskopravnog zahteva u krivičnom postupku u okviru programa primarne podrške Službe za informisanje i podršku oštećenima i svedocima u Tužilaštvu za ratne zločine.</p> <p>(ista aktivnost 1.5.5. u Nacionalnoj strategiji za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji za period od 2020-2025)</p>	Kontinuirano	Nema informacija

2.7 Standardizacija i institucionalizacija obuka u oblasti prava žrtava i svedoka krivičnih dela

Aktivnost	Rok	Status
2.7.1. Sprovoditi obuke o pravima žrtava krivičnih dela za policijske službenike, (uključujući pripadnike Službe za otkrivanje ratnih zločina i Jedinice za zaštitu, sudije, tužioce, advokate i profesionalce angažovane u službama podrške oštećenima i svedocima. (povezana aktivnost 1.4.12. u Nacionalnoj strategiji za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji za period od 2020-2025)	Kontinuirano	Implementirano delimično
2.7.2. Dosledno sprovođenje aktivnosti 1.4.1-1.4.15. u Nacionalnoj strategiji za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji za period od 2020-2025)	2. kvartal 2022. – 4. kvartal 2026. godine	Implementirano delimično

50

2.8 Dalje unapređenje regionalne saradnje u oblasti podrške i pomoći žrtvama i svedocima, kroz zaključivanje i ažuriranje odgovarajućih sporazuma, memoranduma ili protokola o saradnji ali i kontinuiranu razmenu iskustava, radi osnaživanja žrtava i svedoka za učešće u krivičnom postupku

Aktivnost	Rok	Status
2.8.1. Sklapanje izmenjenog i dopunjenog sporazuma o saradnji u oblasti zaštite, podrške i pomoći oštećenima između Višeg suda u Beogradu i Suda BiH (povezana aktivnost 2.4.1.)	4. kvartal 2021. godine	Neimplementirano

Aktivnost	Rok	Status
<p>2.8.2. Kontinuirana primena izmenjenog i dopunjenog sporazuma o saradnji u oblasti zaštite, podrške i pomoći oštećenima između Višeg suda u Beogradu i Suda BiH</p> <p>(poveza-na aktivnost 2.4.1.)</p>	Kontinuirano	Neimplementirano
<p>2.8.3. Potpisivanje sporazuma o saradnji u oblasti zaštite, podrške i pomoći oštećenima sa drugim sudovima u regionu</p> <p>(povezana aktivnost 2.4.1.)</p>	Kontinuirano	Neimplementirano
<p>2.8.4. Kontinuirana primena sporazuma o saradnji u oblasti zaštite, podrške i pomoći oštećenima sa drugim sudovima u regionu</p> <p>(povezana aktivnost 2.4.1.)</p>	Kontinuirano	Neimplementirano
<p>2.8.5. Izrada, potpisivanje i kontinuirana primena sporazuma o saradnji u oblasti zaštite, podrške i pomoći oštećenima između Tužilaštva za ratne zločine sa drugim tužilaštvima i sudovima u regionu</p> <p>(povezana aktivnost 2.4.2.)</p>	Kontinuirano	Implementirano delimično

2.9 Jačanje administrativnih i infrastrukturnih kapaciteta za pomoć i podršku oštećenima i svedocima kroz obezbeđivanje dodatnih resursa za angažovanje profesionalaca pomagačkih struka u službama podrške i pomoći oštećenima i svedocima pri Tužilaštvu za ratne zločine i Višem sudu u Beogradu

Aktivnost	Rok	Status
2.9.1. Izrada i kontinuirana uputstva za postupanje sa oštećenima i svedocima Službe za informisanje i podršku oštećenima i svedocima u Tužilaštvu za ratne zločine	2. kvartal 2023. godine	Nema informacija
2.9.2. Opremanje posebnih prostorija za potrebe Službe za informisanje i podršku oštećenima i svedocima u Tužilaštvu za ratne zločine	4. kvartal 2021. godine	Implementirano
2.9.3. Angažovanje najmanje jednog dodatnog stručnjaka određenih struka (psiholog) u Službi za pomoć i podršku svedocima i oštećenima pri Višem sudu u Beogradu	1. kvartal 2025. godine	Neimplementirano
2.9.4. Opremanje prostorija za potrebe Službe za pomoć i podršku svedocima i oštećenima pri Višem sudu u Beogradu	2. kvartal 2024. godine	Implementirano

2.10 Podizanje nivoa svesti o položaju oštećenih i svedoka u postupcima za ratne zločine, kroz izgradnju partnerskog odnosa institucija nadležnih za procesuiranje ratnih zločina sa predstavnicima medija i udruženjima žrtava i porodica nestalih lica

Aktivnost	Rok	Status
<p>2.10.1. Unapređenje sadržaja internet stranica Ministarstva pravde, Tužilaštva za ratne zločine, Višeg suda u Beogradu i Apelacionog suda u Beogradu u pogledu sadržaja usmerenih na informisanje žrtava i svedoka o pravima koja im pripadaju ali i podizanje svesti opšte javnosti u ovoj oblasti</p> <p>(povezana aktivnost 3.1.2. u Nacionalnoj strategiji za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji za period od 2020-2025)</p>	Kontinuirano	Implementirano delimično
<p>2.10.2. Izrada, štampanje i distribucija informativnih brošura za žrtve</p> <p>(povezana aktivnost 3.1.3. u Nacionalnoj strategiji za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji za period od 2020-2025)</p>	Kontinuirano	Neimplementirano

Aktivnost	Rok	Status
<p>2.10.3. Uključivanje informacija o pravima porodica nestalih lica i smrtno stradalih lica za koja nije poznato mesto ukopa u informativne sadržaje o pravima žrtava na internet stranama Ministarstva pravde, Tužilaštva za ratne zločine, Višeg suda u Beogradu i Apelacionog suda u Beogradu u skladu sa odredbama izmenjenog normativnog okvira i na bazi informativnih sadržaja koje priprema i drugim organima dostavlja Komisija za nestala lica</p>	Kontinuirano	Neimplementirano
<p>2.10.4. Učešće sudija i zaposlenih u službama podrške žrtvama na nacionalnim i međunarodnim naučnim i stručnim skupovima u organizaciji akademske zajednice i strukovnih udruženja čije su teme vezane za položaj oštećenih i svedoka u postupcima za ratne zločine</p>	Kontinuirano	Implementirano delimično
<p>2.10.5. Učešće tužilaca, kao i zaposlenih u službama podrške žrtvama na nacionalnim i međunarodnim naučnim i stručnim skupovima u organizaciji akademske zajednice i strukovnih udruženja čije su teme vezane za položaj oštećenih i svedoka u postupcima za ratne zločine</p>	Kontinuirano	Implementirano delimično

UNAPREĐENJE MEHANIZAMA OTKRIVANJA SUDBINE NESTALIH LICA

3.1 Unapređenje normativnog okvira koji uređuje položaj nestalih lica i njihovih porodica kroz donošenje Zakona o nestalim licima i pratećih podzakonskih akata neophodnih za primenu tog zakona

Aktivnost	Rok	Status
3.1.1. Izrada nacrtu zakona o nestalim licima	3. kvartal 2021. godine	Neimplementirano
3.1.2. Izrada podzakonskih akata za sprovođenje Zakona o nestalim licima	1-3. kvartal 2022. godine	Neimplementirano

3.2 Unapređenje nivoa usklađenosti krivičnog zakonodavstva sa odredbama Međunarodne konvencije o zaštiti svih lica od prisilnih nestanaka Institucijaodgovornazarealizaciju: Ministarstvo

Aktivnost	Rok	Status
3.2.1. Formiranje radne grupe za ocenu usklađenosti Krivičnog zakonika sa odredbama Međunarodne konvencije o zaštiti svih lica od prisilnih nestanaka i definisanje preporuka za dalje usklađivanje (realizovano u toku izrade Akcionog plana)	2. kvartal 2021. godine	Implementirano
3.2.2. Izrada nacrtu izmena i dopuna Krivičnog zakonika u skladu sa odredbama Međunarodne konvencije o zaštiti svih lica od prisilnih nestanaka	4. kvartal 2022. godine	Neimplementirano

3.3 Izmene i dopune relevantnih propisa koji ograničavaju pristup socijalnim pravima za porodice nestalih lica, sa ciljem punog usklađivanja sa odredbama Međunarodne konvencije o zaštiti svih lica od prisilnih nestanaka.

Aktivnost	Rok	Status
3.3.1. Definisanje neophodnih zakonskih izmena kojima bi se omogućio pristup socijalnim davanjima za porodice nestalih lica bez obzira na imovinsko stanje	3. kvartal 2021. godine	Nema informacija
3.3.2. Izrada nacrtu izmena i dopuna relevantnih zakonskih odredaba kojima se omogućava pristup socijalnim davanjima za porodice nestalih lica bez obzira na imovinsko stanje	4. kvartal 2021. godine	Nema informacija

56

3.4 Rešavanje institucionalnog statusa Stručne službe Komisije za nestala lica, čime bi se postigao sklad između Zakonskih ovlašćenja, administrativnih kapaciteta i uloge koju Komisija ima u praksi

Aktivnost	Rok	Status
3.4.1. Zakonsko regulisanje institucionalnog položaja stručne službe Komisije za nestala lica Zakonom o nestalim licima	4. kvartal 2021. godine	Neimplementirano
3.4.2. Zapošljavanje dodatnih službenika u okviru Stručne službe Komisije za nestala lica	2-3. kvartal 2023. godine	Implementirano
3.4.3. Sprovođenje obuka za primenu novog Zakona o nestalim licima za zaposlene u Stručnoj službi komisije	1. kvartal 2022. godine	Neimplementirano

3.5 Jačanje infrastrukturnih kapaciteta stručne službe Komisije za nestala lica, čime bi se omogućio efikasniji rad Komisije u skladu sa izmenjenim normativnim okvirom

Aktivnost	Rok	Status
3.5.1. Nabavka dva vozila za potrebe terenskih aktivnosti Komisije za nestala lica	2. kvartal 2024. godine	Neimplementirano
3.5.2. Nabavka računarske opreme za potrebe Komisije za nestala lica	Kontinuirano	Implementacijau toku
3.5.3. Izrada i redovno ažuriranje nove internet strane Komisije za nestala lica	2. kvartal 2023 – 4. kvartal 2026. godine	Implementacija u toku
3.5.4. Obezbeđivanje dodatnih prostorija za potrebe rada Komisije u skladu sa novim zakonskim ovlašćenjima	4. kvartal 2023. godine	Neimplementirano
3.5.5. Nabavka ostale opreme za potrebe terenskog rada Komisije	Kontinuirano	Implementacija u toku

57

3.6 Kontinuirana saradnja Komisije za nestala lica sa Tužilaštvom za ratne zločine, Službom za otkrivanje ratnih zločina i drugim institucijama i organizacijama u Republici Srbiji

Aktivnost	Rok	Status
3.6.1. Sprovođenje obuka za primenu novog Zakona o nestalim licima za zaposlene u Tužilaštvu za ratne zločine, Službi za otkrivanje ratnih zločina, Ministarstvu odbrane, VBA, BiA, Crvenom krstu Srbije, lokalnim samoupravama, Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja	1. kvartal 2022. godine	Neimplementirano

Aktivnost	Rok	Status
3.6.2. Organizacija zajedničkih obuka za korišćenje opreme za terenska istraživanja uz učešće zaposlenih u Stručnoj službi Komisije za nestala lica i Ministarstva unutrašnjih poslova	4. kvartal 2021. godine	Implementirano delimično
3.6.3. Održavanje redovnih sastanaka Ekspertske grupe za rešavanje slučajeva nestalih lica na prostoru bivše bivše SFRJ	Kontinuirano	Neimplementirano
3.6.4. Kontinuirana saradnja sa udruženjima porodica nestalih lica	Kontinuirano	Implementacija u toku

3.7 U skladu sa uspostavljenim mehanizmima saradnje, uključujući i one zasnovane na odredbama Okvirnog plana koji proističe iz Londonske deklaracije, nastaviti sa efikasnom saradnjom u otkrivanju sudbine nestalih lica

Aktivnost	Rok	Status
3.7.1. Redovno održavanje sednica Radne grupe za lica koja se vode kao nestala u događajima na KiM, Radne podgrupe za forenzička pitanja i Analitičkog tima	Kontinuirano	Implementirano delimično
3.7.2. Redovno održavanje sastanaka Grupe za nestala lica	Kontinuirano	Implementacija u toku
3.7.3. Redovno održavanje sastanaka Operativne grupe za neidentifikovane posmrtno ostatke	Kontinuirano	Implementacija u toku
3.7.4. Redovno održavanje sastanaka Operativne grupe za bazu podataka	Kontinuirano	Implementacija u toku

Aktivnost	Rok	Status
3.7.5. Organizacija redovnih bilateralnih sastanaka sa nadležnim telima za traženje nestalih lica u regionu	Kontinuirano	Implementirano delimično
3.7.6. Organizacija redovnih sastanaka sa međunarodnim organizacijama u oblasti prava nestalih lica i njihovih porodica	Kontinuirano	Implementacija u toku
3.7.7. Pokretanje inicijative za uspostavljanje zajedničke laboratorije Beograda i Prištine	Kontinuirano	Implementirano delimično

UNAPREĐENJE SARADNJE SA MEĐUNARODNIM REZIDUALNIM MEHANIZMOM ZA KRIVIČNE SUDOVE.

4.1 Unapređenje saradnje sa Međunarodnim rezidualnim mehanizmom za krivične sudove kroz organizovanje obuka, odnosno stručno usavršavanje uz podršku MRMKS, između ostalog i na temu seksualnog nasilja kao oblika izvršenja krivičnih dela iz nadležnosti Tužilaštva za ratne zločine

Aktivnost	Rok	Status
4.1.1. Sprovesti procenu potrebe za zajedničkim obukama, uključujući tematski obuhvat, broj i strukturu potencijalnih polaznika i predavača, kao i dinamiku obuka	1. kvartal 2022. godine	Implementirano
4.1.2. Izraditi plan i program obuka	2-3. kvartal 2022. godine	Implementirano delimično
4.1.3. Organizovati obuke u skladu sa rezultatima procene potrebe za obukama iz aktivnosti 4.2.1.	Kontinuirano	Neimplementirano

4.2 Održavanje kontinuiteta u razmeni zahteva za pomoć sa MRMKS kroz nastavak projekta EU „Nacionalni tužioc u poseti“ preko oficira za vezu

Aktivnost	Rok	Status
4.2.1. Intenziviranje zahteva TRZ prema Mehanizmu	Kontinuirano	Implementirano delimično
4.2.2. Periodični sastanci povodom konkretnih zahteva radi izveštavanja o ishodu postupka po zahtevu i usaglašavanje postupanja	Kontinuirano	Implementacija u toku

4.3 Olakšavanje pristupa dokumentaciji kojom raspolaže Međunarodni rezidualni mehanizam, a koja nije obelodanjena tokom dosadašnjih postupaka vođenim pred MKTJ/ MRMKS i unapređeno postupanje sa preuzetim podacima

Aktivnost	Rok	Status
4.3.1. Inicijativa Tužilaštva za ratne zločine da se omogući širi pristup bazi Mehanizma, po ugledu na pristup omogućen Tužilaštvu BiH	4. kvartal 2021. godine	Implementirano delimično
4.3.2. Raditi na unapređenju administrativnih kapaciteta za pristup bazi i postupanje sa dokumentacijom preuzetom od MRMKS kroz: unapređenje znanja stranih jezika kod zaposlenih kroz dodatne obuke; angažovanje iskusnih službenika iz oblasti međunarodne pravne pomoći sa jezičkim veštinama za kontinuirani rad u toj oblasti u Tužilaštvu za ratne zločine; unapređenje neophodnih znanja i veština zaposlenih u TRZ u pogledu korišćenja baze podataka MKTJ/MRMKS	Kontinuirano	Implementirano delimično

Aktivnost	Rok	Status
4.3.3. Unapređeno korišćenje podataka preuzetih od MRMKS, kroz prevođenje transkripata, odluka i drugih dokumenata radi maksimalnog korišćenja podataka i informacija iz njihovog sadržaja i omogućavanja njihovog korišćenja u postupcima pred nacionalnim organima	Kontinuirano	Implementacija u toku

4.4 Sa ciljem boljeg i kvalitetnijeg obezbeđenja i rada sa dokumentacijom i dokazima koji su dostavljeni od MRMKS, raditi na unapređenju prostornih kapaciteta, hardverske i softverske opreme za postupanje sa tom dokumentacijom

Aktivnost	Rok	Status
4.4.1. Sprovesti procenu potreba u pogledu prostornih, hardverskih i softverskih potreba za adekvatno postupanje sa dokumentacijom preuzetom od MRMKS	2-3. kvartal 2022. godine	Implementirano delimično
4.4.2. Raditi na unapređenju prostornih kapaciteta za adekvatno postupanje sa dokumentacijom preuzetom od MRMKS	4. kvartal 2022. – 4. kvartal 2026. godine	Nema informacija
4.4.3. Raditi na unapređenju hardverskih kapaciteta za adekvatno postupanje sa dokumentacijom preuzetom od MRMKS	4. kvartal 2022. – 4. kvartal 2026. godine	Nema informacija
4.4.4. Raditi na unapređenju softverskih kapaciteta za adekvatno postupanje sa dokumentacijom preuzetom od MRMKS	4. kvartal 2022 – 4. kvartal 2026. godine	Nema informacija

UNAPREĐENJE REGIONALNE I ŠIRE MEĐUNARODNE SARADNJE I DRUGIH MEHANIZAMA U SLUŽBI TRANZICIONE PRAVDE

5.1 Afirmisanje instrumenta ustupanja krivičnog gonjenja u saradnji sa Tužilaštvom Bosne i Hercegovine i Državnim odvjetništvom Republike Hrvatske u skladu sa važećim propisima i Tužilačkom strategijom za istragu i gonjenje ratnih zločina i Kontinuirano održavanje regionalne saradnje Tužilaštva za ratne zločine sa tužilaštvima u regionu koji postupaju u predmetima ratnih zločina, uz učešće predstavnika Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove, kroz redovno održavanje regionalnih konferencija poput „Palićkog procesa“ i regionalnog projekta „Jačanje regionalne saradnje u procesuiranju ratnih zločina“

Aktivnost	Rok	Status
5.1.1. Unapređenje razmene i obrade informacija u Tužilaštvu za ratne zločine u vezi sa prikupljanjem podataka koji se odnose na ustupanje krivičnog gonjenja, kroz aktivnu i ažurnu razmenu informacija sa nadležnim organima	Kontinuirano	Implementacija u toku
5.1.2. Organizacija periodičnih sastanaka Tužilaštva za ratne zločine sa Tužilaštvom RH	Kontinuirano	Neimplementirano
5.1.3. Organizacija periodičnih sastanaka Tužilaštva za ratne zločine sa Tužilaštvom BiH	Kontinuirano	Implementacija u toku
5.1.4. Nastavak saradnje sa tužilaštvima iz regiona u okviru Palićkog procesa	Kontinuirano	Implementacija u toku

5.2 Saradnja Tužilaštva za ratne zločine sa Misijom evropske vladavine prava na AP KiM (EULEKS) i Privremenim institucijama samouprave u Prištini skladu sa Zaključkom Vlade Republike Srbije 05 broj 018-1862/2013-1 od 07.03.2012. godine, kojim je usvojen tekst Procedura uzajamne pravne pomoći

Aktivnost	Rok	Status
5.2.1. Kontinuirano upućivanje zahteva za pravnu pomoć Tužilaštva za ratne zločine Privremenim institucijama samouprave u Prištini u skladu sa Zaključkom Vlade Republike Srbije 05 broj 018-1862/2013-1 od 07.03.2012. godine, kojim je usvojen tekst Procedura uzajamne pravne pomoći	Kontinuirano	Implementirano delimično
5.2.2. Ažurno postupanje po zahtevima Privremenih institucija samouprave u Prištini u skladu sa Zaključkom Vlade Republike Srbije 05 broj 018-1862/2013-1 od 07.03.2012. godine, kojim je usvojen tekst Procedura uzajamne pravne pomoći	Kontinuirano	Neimplementirano

63

5.3 Unapređenjedijaloga o reformskim procesima između institucija zaduženih za sprovođenje Nacionalne strategije, akademske zajednice i organizacija civilnog društva, kako na nacionalnom nivou, tako i kroz regionalnu razmenu iskustava u sklopu naučnih i stručnih foruma

Aktivnost	Rok	Status
5.3.1. Redovno objavljivanje izveštaja o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina na internet strani Ministarstva pravde i institucija uključenih u sprovođenje ovog strateškog dokumenta najkasnije dve nedelje od usvajanja izveštaja	1. kvartal 2022. – 4. kvartal 2026. godine	Implementirano delimično

Aktivnost	Rok	Status
5.3.2. Organizovanje javnog predstavljanja izveštaja o sprovođenju Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina na godišnjem nivou, sa učešćem predstavnika svih relevantnih institucija, međunarodnih organizacija, naučne zajednice, organizacija civilnog društva i medija	4. kvartal 2022. – 4. kvartal 2026. godine	Neimplementirano
5.3.3. Periodična organizacija ili partnersko učešće u organizaciji, domaćih, regionalnih i međunarodnih naučnih i stručnih skupova iz tematskih oblasti obuhvaćenih ovom strategijom	Kontinuirano	Implementirano delimično

5.4 Unapređenje javnog diskursa o suđenjima za ratne zločine i važnosti unapređenja regionalne saradnje u kontekstu tranzicione pravde

Aktivnost	Rok	Status
5.4.1. Ažurno postupanje Tužilaštva za ratne zločine po zahtevima za pristup informacijama od javnog značaja	Kontinuirano	Implementacija u toku
5.4.2. Ažurno postupanje Višeg suda u Beogradu po zahtevima za pristup informacijama od javnog značaja	Kontinuirano	Implementacija u toku
5.4.3. Ažurno postupanje Apelacionog suda u Beogradu po zahtevima za pristup informacijama od javnog značaja	Kontinuirano	Implementacija u toku
5.4.4. Organizacija konferencija za medije Tužilaštva za ratne zločin	Periodično počev od 4. kvartala 2021. godine	Neimplementirano

Aktivnost	Rok	Status
5.4.5. Redovno ažuriranje nove internet stranice Tužilaštva za ratne zločine	Kontinuirano	Implementirano delimično
5.4.6. Redovno ažuriranje internet strane Višeg suda u Beogradu objavljivanjem informacija o suđenjima za ratne zločina i presuda izrečenim u ovim postupcima	Kontinuirano	Implementirano delimično
5.4.7. Redovno ažuriranje internet strane Apelacionog suda u Beogradu objavljivanjem informacija o suđenjima za ratne zločine i presuda izrečenim u ovim postupcima	Kontinuirano	Implementacija u toku
5.4.8. Izrada i redovno ažuriranje nove internet strane Komisije za nestala lica (Ista aktivnost 3.5.3.)	2. kvartal 2023. – 4. kvartal 2026. godine	Implementacija u toku
5.4.9. Organizacija zajedničkih obuka na temu izveštavanja o postupcima za ratne zločine uz učešće predstavnika novinara i predstavnika institucija uključenih u otkrivanje, istragu i procesuiranje ratnih zločina	4. kvartal 2022. – 4. kvartal 2026. godine	Implementirano delimično

**Izveštaj o sprovođenju Nacionalne strategije
za procesuiranje ratnih zločina (2021–2026)**

Izdavač:

Fondacija Fond za humanitarno pravo
Dečanska 12, Beograd
www.hlc-rdc.org

Autorke:

Višnja Šijačić i Mirjana Arsić

Urednica:

Jovana Kolaric

Lektorka:

Ivana Andrić

Grafičko oblikovanje:

Milica Dervisević

Tiraž:

50

Štampa:

Instant System, Beograd

ISBN: 978-86-7932-152-7

© Fond za humanitarno pravo

SURFACE ENERGY